

**O'ZBEKISTON RESPUBLIKASI OLIY TA'LIM, FAN VA
INNOVATSIYALAR VAZIRLIGI**

FARG'ONA DAVLAT UNIVERSITETI



“TASDIQLAYMAN”

Farg'ona davlat universiteti rektori

B.Shermuhhammadov

_____ 2024-yil

5220300 – Arxivshunoslik ta'lim yo'nalishi kunduzgi

ta'lim shakli bo'yicha fanlararo

YAKUNIY DAVLAT ATTESTASIYASI

D A S T U R I

Bilim sohasi:

300 000 – Ijtimoiy fanlar, jurnalistika va axborot

Ta'lim sohasi:

220 000 – Jurnalistika va axborot

Ta'lim yo'nalishi:

5220300 Arxivshunoslik

Farg'ona – 2024

Mazkur dastur O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirligining 2018-yil 25-avgustdagi 744-sonli buyrug‘i bilan tasdiqlangan 5220300 – Arxivshunoslik ta’lim yo‘nalishining DTS, MT hamda o‘quv rejasiga muvofiq, O‘zbekiston Respublikasi Oliy va o‘rta maxsus ta’lim vazirining 2009-yil 22-maydagi 160-son buyrug‘i bilan tasdiqlangan va 2021-yil 10-noyabrdagi 38-2021-son buyrug‘i bilan o‘zgartirish kiritilgan “Oliy ta’lim muassasalari bitiruvchilarining yakuniy davlat attestatsiyasi to‘g‘risida”gi Nizomga asosan ishlab chiqilgan.

Dastur 5220300 – Arxivshunoslik ta’lim yo‘nalishining Umumkasbiy fanlar (2.00) qatoriga kiruvchi O‘zbekistonda davlat muassasalari tarixi (2.01), Jahon arxivlari tarixi (2.03), O‘zbekistonda arxiv ishi tarixi (2.04) hamda Arxiv ishi nazariyasi va amaliyoti (2.05), shuningdek, Ixtisoslik fanlari (3.00) hisoblanuvchi Raqamli manbalar va elektron arxiv asoslari (3.01) fanlari majmuini o‘z ichiga olgan bo‘lib, ta’lim yo‘nalishi bo‘yicha fanlararo yakuniy davlat attestatsiyasi imtihonlarini topshiruvchilar hamda bitiruv malakaviy ishi himoya qiluvchilar uchun mo‘ljallangan.

Tuzuvchilar:

N.O.Alimova	FarDU, O‘zbekiston tarixi kafedrası mudiri, falsafa doktori, dotsent
G.Farmanova	FarDU, Jahon tarixi kafedrası mudiri, falsafa doktori
M.H.Isomiddinov	FarDU, Jahon tarixi kafedrası professori, tarix fanlari doktori, professor
B.A.Usmonov	FarDU, O‘zbekiston tarixi kafedrası v.b professori, tarix fanlari doktori
R.A.Arslonzoda	FarDU, Jahon tarixi kafedrası professori v.b, tarix fanlari nomzodi
S.V.Yo‘ldashev	FarDU, O‘zbekiston tarixi kafedrası dotsenti, falsafa doktori
O.V.Mahmudov	FarDU, Jahon tarixi kafedrası dotsenti, falsafa doktori
R.X.Akbarov	FarDU, O‘zbekiston tarixi kafedrası katta o‘qıtuvchisi falsafa doktori
M.F.Rasulov	FarDU, Jahon tarixi kafedrası dotsenti, falsafa doktori
S.X.Xusanov	FarDU, O‘zbekiston tarixi kafedrası o‘qıtuvchisi

Taqrizchilar:

A.N.Rasulov	Namangan davlat universiteti tarix kafedrası professori, tarix fanlari doktori,
S.B.Shadmanova	Toshkent davlat sharqshunoslik universiteti sharq tarixi kafedrası mudiri, tarix fanlari doktori, professor

Farg‘ona davlat universiteti kengashining 2024-yil 29-fevraldagi 7-son qarori bilan tasdiqlangan.

Tarix fakultetining 2024-yil 9-fevraldagi 6-son yig‘ilish qarori bilan tasdiqlash uchun tavsiya etilgan.

O‘zbekiston tarixi va Jahon tarixi kafedralarining 2024-yil 2-fevraldagi 5/1-son navbatdan tashqari birlashgan yig‘ilishida muhokama qilinib, foydalanishga tavsiya etilgan.

KIRISH

Mustaqil O'zbekiston Respublikasining kelajagi, eng avvalo, chuqur bilimga ega, o'z kasbining barcha sirlarini mustahkam egallagan va zamonaviy axborot texnologiyalaridan unumli foydalana oladigan avlod qo'lidadir. Arxiv hujjatlarini saqlash, tiklash va qayta ishlov berish fanini o'qitishda ham boshqa fanlar kabi zamonaviy pedagogik va axborot texnologiyalardan foydalanish o'ta muhim ahamiyat kasb etmoqda. Ushbu o'quv majmuada arxivshunoslik fanini yandicha o'qitish uslublari, ulardan foydalanish usullari ko'rsatib berilgan.

Arxivshunoslik yo'nalishi o'quv rejasiga kiritilgan fanlarni o'rganishdan asosiy maqsad arxiv ishini chuqur o'rganish, uning rivojlanish tendensiyalarini belgilash va shu asosda arxivlar faoliyatining yanada takomillashib borishini ta'minlashdir.

Ushbu asosiy maqsaddan kelib chiqqan holda, arxiv hujjatlarini saqlash, tiklash va qayta ishlov berish fani o'z oldiga quydagi vazifalarni qo'yadi. Birinchidan, arxivlar va arxiv ishi tarixini tadqiq etish, oldingi davrlarda bu borada orttirilgan ijobiy tajribadan foydalanish. Ikkinchidan, arxivlar faoliyatini o'rganish asosida arxiv ishi rivojlanishining asosiy yo'nalishlarini belgilash. Uchinchidan, arxiv ishini yanada yaxshilashga qaratilgan ilmiy xulosalar va ishlanmalar ishlab chiqish.

Mazkur dastur arxivshunoslik ta'lim yo'nalishi bitiruvchilarining taxsil olish mobaynida mutaxassislik va ixtisoslik fanlarini o'qib o'zlashtirganlik darajasini aniqlash uchun o'tkaziladigan Yakuniy Davlat attestatsiyasi sinovlari uchun ishlab chiqilgan.

2023-2024 o'quv yili yakunida bitiruvchilardan Farg'ona davlat universiteti kengashining 2023-yil 29-avgustdagi 1-son bilan tasdiqlangan ishchi o'quv rejadagi umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan o'tkaziladi.

UMUMIY QOIDALAR

1. Mazkur dastur 5220300 – Arxivshunoslik ta'lim yo'nalishi bo'yicha fanlararo (umumkasbiy va ixtisoslik) yakuniy davlat attestatsiya (keyingi o'rinlarda – YDA) sinovi topshiruvchilar hamda bitiruv malakaviy ishi himoya (keyingi o'rinlarda – BMI himoyasi) qiluvchilar uchun mo'ljallangan.

2. Joriy o'quv yilida ta'lim yo'nalishida YDA o'quv rejalariga muvofiq quyidagi turlardagi attestatsiya sinovlaridan iborat:

- ta'lim yo'nalishi bo'yicha fanlararo (umumkasbiy va ixtisoslik) yakuniy davlat attestatsiya sinovi;

- bitiruv malakaviy ish himoyasi.

3. Yakuniy davlat attestatsiyasini umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan (fanlararo) yakuniy davlat attestatsiya sinovi yoki bitiruv malakaviy ishi himoyasi shaklida o'tkazilishi bitiruvchilarning iqtidori, xohishi va ta'lim xususiyatidan kelib chiqqan holda oliy ta'lim muassasasi Kengashi qarori bilan belgilanadi.

Oliy ta'lim muassasasi Kengashining qarori bilan bitiruvchi uchun belgilangan yakuniy davlat attestatsiyasining shakli bir o'quv yili davomida o'zgartirilishiga yo'l qo'yilmaydi.

4. Ta'lim yo'nalishi bo'yicha fanlararo yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlari Umumkasbiy fanlar (2.00)* qatoriga kiruvchi «O'zbekistonda davlat muassasalari tarixi» (2.01), «Jahon arxivlari tarixi» (2.03), «O'zbekistonda arxiv ishi tarixi» (2.04) hamda «Arxiv ishi nazariyasi va amaliyoti» (2.05), shuningdek, Ixtisoslik fanlari (3.00) hisoblanuvchi «Raqamli manbalar va elektron arxiv asoslari» (3.01) fanlari doirasida bo'lib o'tadi.

5. Ta'lim yo'nalishi bo'yicha fanlararo yakuniy davlat attestatsiya sinovi ko'rsatib o'tilgan fanlar mazmuniga qo'yiladigan talablar bilan bir qatorda, talaba tayyorgarligining mazkur ta'lim yo'nalishi bo'yicha malaka talablarida bitiruvchiga

***Izoh:** O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirligining 2018-yil 25-avgustdagi 744-sonli buyrug'i bilan tasdiqlangan 5220300 – Arxivshunoslik ta'lim yo'nalishining o'quv rejasidagi fanlar ro'yxati bo'yicha tartib raqami.

nisbatan nazarda tutilgan umumiy talablarga ham javob bera olish darajasini aniqlashga yo'naltirilgan.

6. YDA sinovlari o'quv jarayoni jadvalida ko'rsatilgan muddatlarda o'quv-uslubiy boshqarma tomonidan tayyorlangan, o'quv ishlari bo'yicha prorektor tomonidan tasdiqlangan Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlari jadvali asosida o'tkaziladi.

7. Yakuniy davlat attestatsiyasiga tegishli o'quv reja va fanlar dasturlarini to'liq tugatgan va o'quv rejasida nazarda tutilgan barcha sinovlardan muvaffaqiyatli o'tgan talabalar qo'yiladi.

8. YDA sinovlari universitet rektori tomonidan tasdiqlanadi davlat attestatsiyasi komissiya tomonidan nazorat qilinadi va baholanadi. Yakuniy davlat attestatsiya komissiyalari tarkibi kamida 5 nafar professor-o'qituvchi va mutaxassislardan shakllantiriladi. Yakuniy davlat attestatsiyasida vasiylik kengashi, fuqarolarning o'zini o'zi boshqarish organlari va ota-onalar vakillari jamoatchilik asosida kuzatuvchi sifatida qatnashishi mumkin.

9. Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlari bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichi talabalar bilimini nazorat qilish va baholashning reyting tizimiga muvofiq aniqlanadi hamda yakuniy davlat attestatsiyasi komissiyasining majlis bayoni rasmiylashtirilgandan so'ng shu kunning o'zida e'lon qilinadi.

10. Yakuniy davlat attestatsiyasiga kiritilgan barcha turdagi attestatsiya sinovlarida mualliflikni o'zlashtirishga (plagiatga) yo'l qo'yilmaydi. Bunday holat aniqlanganda davlat attestatsiya komissiyasi tomonidan bitiruvchiga tegishli attestatsiya sinovidan qoniqarsiz baho qo'yiladi yoki qo'yilgan ijobiy baho bekor qilinadi.

11. Fanlar dasturlarini o'zlashtirishda katta yutuqlarga erishgan va o'quv rejasidagi barcha fanlarning kamida $\frac{3}{4}$ qismi bo'yicha 86 ball va undan yuqori (5 baholik tizimda 5 baho (a'lo) o'zlashtirish ko'rsatkichlariga erishgan, (boshqa fanlar bo'yicha o'zlashtirish ko'rsatkichi 71 balldan (5 baholik tizimda o'zlashtirish

ko'rsatkichi 4 bahodan (yaxshi) kam bo'lmagan), shuningdek, yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlari bo'yicha kamida 86 ball (5 baholik tizimda 5 baho (a'lo) o'zlashtirish ko'rsatkichlariga ega bo'lgan bakalavriat bitiruvchisiga "imtiyozli" diplom beriladi.

12. Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovidan o'ta olmagan shaxs o'qish muddati tugagandan so'ng, arizasiga muvofiq yakuniy davlat attestatsiyasi sinovini keyingi 3 yil davomida qayta topshirish huquqiga ega.

Yakuniy davlat attestatsiyasi sinovidan o'ta olmagan shaxs keyingi o'quv yili boshlanganidan keyin yakuniy davlat attestatsiya sinovini qayta topshirishga ruxsat berishni so'rab oliy ta'lim muassasasi rektori nomiga ariza bilan murojaat qilishi mumkin. Bunda, shaxsga yakuniy davlat attestatsiya sinovini keyingi har bir o'quv yilida (3 yil davomida) 2-martadan ortiq qayta topshirishga yo'l qo'yilmaydi.

Yakuniy davlat attestatsiya sinovini qayta topshirishga ruxsat berish oliy ta'lim muassasasi rektorining buyrug'i bilan rasmiylashtiriladi.

13. Uzrli sabab bilan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlariga kelmagan talabalar rektorning buyrug'i bilan yakuniy davlat attestatsiya komissiyasining ishi yakunlanishiga qadar boshqa muddatlarda o'tkaziladigan yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlariga kiritilishi mumkin.

14. Yakuniy davlat attestatsiyasi jarayonida qo'yilgan bahodan norozi bo'lgan bitiruvchilar yakuniy davlat attestatsiyasi baholari e'lon qilingan kundan e'tiboran uch kun muddat ichida apellyatsiya komissiyasiga murojaat qilish huquqiga egadirlar. Apellyatsiya komissiyasi o'z xulosasini bitiruvchiga bir kun muddat ichida ma'lum qiladi.

15. Yakuniy davlat attestatsiya sinovlari jarayoni onlayn rejimda ovozli videotranslatiya qilinadi hamda ushbu video tasvirlar 1 yil davomida mutaxassislik kafedrasida saqlanadi.

ta'lim yo'nalishi bo'yicha bakalavrlarning tayyorgarlik darajasiga qo'yiladigan

UMUMIY TALABLAR

Bakalavrlarning tayyorgarlik darajasiga qo'yiladigan umumiy talablar:

- dunyoqarash bilan bog'liq tizimli bilimlarga ega bo'lishi;
- gumanitar va ijtimoiy-iqtisodiy fanlar asoslarini, joriy davlat siyosatining dolzarb masalalarini bilishi, ijtimoiy muammolar va jarayonlarni mustaqil tahlil qila olishi;
- Vatan tarixini bilishi, ma'naviy milliy va umuminsoniy qadriyatlar masalalari yuzasidan o'z fikrini bayon qila olishi va ilmiy asoslay bilishi, milliy istiqloq g'oyasiga asoslangan faol hayotiy nuqtai nazarga ega bo'lishi;
- tabiat va jamiyatda kechayotgan jarayon va hodisalar haqida yaxlit tasavvurga ega bo'lishi, tabiat va jamiyat rivojlanishi haqidagi bilimlarni egallashi hamda ulardan zamonaviy ilmiy asoslarda hayotda va o'z kasb faoliyatida foydalana bilishi;
- insonning boshqa insonga, jamiyatga va atrof muhitga munosabatini belgilovchi huquqiy hamda ma'naviy mezonlarni bilishi, kasb faoliyatida ularni hisobga ola bilishi;
- axborot yig'ish, saqlash, qayta ishlash va ulardan foydalanish usullarini egallagan bo'lishi, o'z kasb faoliyatida mustaqil asoslangan qarorlar qabul qila olishi;
- tegishli bakalavriat yo'nalishi bo'yicha raqobatbardosh umumkasbiy tayyorgarlikka ega bo'lishi;
- yangi bilimlarni mustaqil egallay bilishi, o'z ustida ishlashi va mehnat faoliyatini ilmiy asosda tashkil qila olishi;
- sog'lom turmush tarzi va unga amal qilish zaruriyati to'g'risida ilmiy tassavvur hamda e'tiqodga, o'zini jismoniy chiniqtirish o'quv va ko'nikmalariga ega bo'lishi lozim.

FANLARARO
YAKUNIY DAVLAT ATTESTATSIYA

Joriy o'quv yilida ta'lim yo'nalishi bo'yicha fanlararo yakuniy davlat attestatsiyasi sinovlari quyidagi fanlar asosida o'tkaziladi:

1. O'zbekistonda davlat muassasalari tarixi (2.01) – umumkasbiy fan;
2. Jahon arxivlari tarixi (2.03) – umumkasbiy fan;
3. O'zbekistonda arxiv ishi tarixi (2.04) – umumkasbiy fan;
4. Arxiv ishi nazariyasi va amaliyoti (2.05) – umumkasbiy fan;
5. Raqamli manbalar va elektron arxiv asoslari (3.01) – ixtisoslik fani;

Fanlar bo'yicha talabalarning bilimiga, ko'nikma va malakasiga qo'yiladigan talablar:

O'zbekistonda davlat muassasalari tarixi fani bo'yicha:

- Davlat va davlat muassasalari tushunchasi. O'zbekistonning davlat muassasalari tarixi fanining maqsad va vazifalari. Davlat muassasalarni tarixi fanining boshqa fanlar bilan aloqadorligi. Davlatning asosiy belgilari va funksiyalari. Davlat muassasalari tarixi fanini o'rganishning ahamiyati;
- O'rta Osiyo hududida qadimgi davlat va davlat muassasalarining paydo bo'lishi; O'rta Osiyo hududida qadimgi davlat va davlat muassasalarining paydo bo'lishi; Yunon-Baqtriya davlati va boshqaruv tartibi; Turk hoqonligining tashkil topishi. Turk hoqonligi tomonidan O'rta Osiyoni egallanishi. Turk hoqonligida boshqaruv tizimi; o'rta asrlar va xonlik davrida boshqaruv tizimi; XIX-XXI asrda boshqaruvdagi o'zgarishlarni bilishi;
- bakalavriat yo'nalishiga mutanosib ravishda raqobatbardosh umumkasbiy tayyorgarlikka ega bo'lishi; yangi bilimlarni mustaqil egallay olishi, o'z faoliyatini ilmiy asosda tashkil etishi va o'zini kamolotga yetkazish ustida ishlay bilishi; ta'lim yo'nalishi bo'yicha oliy ma'lumotli shaxslarga tegishli lavozimlarning bo'sh o'rinlarda mustaqil ishlay olish ko'nikmasiga ega bo'lishi; bakalavriatning tegishli yo'nalishi doirasida tanlangan ixtisoslik bo'yicha magistratura oliy ta'limini davom ettirish malakalariga ega bo'lishi kerak.

Jahon arxivlari tarixi fani bo'yicha:

- Insoniyat taraqqiyotida arxivlarning o'rni va ahamiyati. Dunyoning zamonaviy arxivlari va ularning ahamiyati. "Jahon arxivlari tarixi" fanining maqsad va vazifalari. Fanning dolzarbligi, ilmiy va amaliy ahamiyati. Hozirgi zamon asosiy arxivlari va ularning hujjatlari. Asosiy adabiyot va manbalarni bilishi;
- Qadimgi davrda arxivlarning paydo bo'lishi va rivojlanishi. Ilk arxivlarning paydo bo'lishi va ularning tarixiy ahamiyati. Qadimda xo'jalik arxivlarining paydo bo'lishi. Davlatchilik shakllari va ularning arxivlari. Arxivdagi diplomatik yozishmalar va boshqa hujjat turlari. Ularning o'rganilishi. Manbaviy ahamiyati. Qadimgi davlatlarda hujjatlarni yozib qoldirish texnologiyalari. Kohinlar arxivlari. Mesopotamiya qadimgi davlatlari (Shumer, Akkad, Bobil, Ossuriya), Xett, Finikiya, Urartu va boshqa Qadimgi Sharq davlatlari arxivlari. Qadimgi Sharq davlatlaridagi hukmdorlar kutubxona-arxivlari. Qadimgi Sharq arxivlari (Bogazkoy va Quyunjiq arxivi hujjatlari) haqidagi ma'lumotlarni tahlil qilish;
- Tarixiy davrlar mobaynida arxivlarda saqlanadigan materiallar mazmunidagi o'zgarishlar. Arxiv ishini tashkil qilish, hujjatlarni jamlash, butlash, sharhlar tuzish va ulardan foydalanish tartibotidagi o'ziga xos jihatlar – qiyosiy tahlil. Ispaniyada Simankas arxivining tashkil etilishi. Angliya qirollari arxivlari (Vestminster, Tauer, Kapella) va yangi davr arxivlari, ularning faoliyatini tog'ri anglash malakalariga ega bo'lishi kerak.

O'zbekistonda arxiv ishi tarixi fani bo'yicha:

- O'zbekistonda arxivlarning paydo bo'lishi jarayonlarini o'rganish; xronologiyani o'rganish usullarini; tarixiy tasavvurlar va tushunchalarni shakllantirish usullari; darslik va AKT bilan ishlash usulini; tarixiy hujjatlar bilan ishlash usullarini bilishi kerak;
- IX-XII asrlarda hukmron bo'lgan sulolar davrida kutubxona arxivlarining shakllanishi. IX-XII asrlarda hukmron bo'lgan sulolar davrida kutubxonaarxivlarining shakllanishi. Manbalardan ma'lumki, to'xiriylar,

somoniylar, qoraxoniylar, gʻaznaviylar va xorazmshohlar saroylarida kutubxona arxivlarini bilishi;

- Xiva xonligi arxivi va uning oʻrganilishi. Oʻrta Osiyo mintaqasida mavjud boʻlgan Qoʻqon va Xiva xonliklari va Buxoro amirligida oʻziga xos tarzda ish yuritish, hujjatchilik shu bilan birgalikda arxiv tizimini bilishi;
- Rossiya imperiyasi boshqaruvi davrida Turkistonda arxiv ishi va boshqaruv tartibi. Turkiston general-gubernatorligi kanselyariyasining tashkil etilishini bilishi;
- Turkiston ASSRda arxiv ishining tashkil etilishi. Arxivlarni markazlashtirish. Yagona davlat arxiv fondi (YADAF) faoliyati. Turkistonda arxivlarda ish yuritish; Oʻzbekiston Respublikasida arxiv ishining tashkil qilinishi. Arxiv ishi toʻgʻrisidagi qonunning mohiyati. Oʻzbekistonda arxiv sohasini takomillashtirish borasida qabul qilingan huquqiy meʼyoriy hujjatlar. Oʻzbekistonda arxiv ishini takomillashtirish va uning ijtimoiy-siyosiy mohiyatini bilishi kerak.

Arxiv ishi nazariyasi va amaliyoti fani boʻyicha:

- Talabalar faning boshqa fanlar bilan aloqadorligi. Arxiv sohasiga oid asosiy tushunchalar. Arxiv muassasasi, arxiv hujjati tushunchasining paydo boʻlishi. Hujjatlarning turlari va ularni arxivlarga topshirish masalasi. Davlat arxivlari. Nodavlat arxivlari. Idoraviy arxivlar. Arxivlarning jamiyat hayotida tutgan oʻrni haqida koʻnikmalarini hosil qila olish.
- Arxiv hujjatlari va yozuvlarini tuzishda qoʻllaniluvchi uslub va texnologiyalar evolyusiyasi. Arxiv ishining insoniyat faoliyatining boshqa sohalari bilan aloqadorligi bilishi;
- Arxiv huquqi atama va tushuncha sifatida. Oʻzbekistonda arxiv ishini boshqarishning huquqiy asoslari. Oʻzbekistonda arxiv ishi va uning huquqiy asoslari tarixi. Mustaqil Oʻzbekistonda arxiv ishi nazariyasi va amaliyotining huquqiy asoslari: dastlabki bosqich (1991-2001 yy.) va ikkinchi bosqich (2001

yildan hozirgi kungacha). Arxiv ishi sohasida qabul qilingan O‘zR qonunlari va O‘zR Vazirlar Mahkamasi qarorlari bilishi;

- O‘zbekiston Milliy arxiv fondi (MAF) tushunchasi. O‘zMAFni shakllantirish. O‘zR Vazirlar Mahkamasining 1999-yil 30-oktyabrdagi №482-sonli “Arxiv ishi bo‘yicha me‘yoriy hujjatlarni tasdiqlash to‘g‘risida” Qarori va unga 1-ilova qilingan “O‘zbekiston Respublikasi Milliy arxiv fondi to‘g‘risida” Nizom. O‘z.R MAF tarkibiy bo‘limlari. O‘z.R MAFning davlatga tegishli arxiv fondi tushunchasi va uning hujjatlari. O‘z.R MAFning davlatga tegishli bo‘lmagan arxiv fondi tushunchasi va uning hujjatlari. SHaxsiy jamg‘arma fondlari hujjatlari. O‘z.R Vazirlar Mahkamasining №482-son Qaroriga qo‘shimcha va o‘zgartirishlar kiritish to‘g‘risidagi 2006-yil 6-iyundagi 131-sonli Qarori. Arxiv turlari. Arxiv hujjatlari turlari. Hujjatlarni ro‘yxatga olish tartiblarini bilishi kerak;
- Arxivlarni butlash tartibi va uni amalga oshirish bosqichlari. Butlash manbai tushunchasi. Arxiv jamg‘armalarini butlash va tamoyillari. Hujjatlarni arxivlarda saqlashga tayyorlash va topshirish tartiblari. Hujjatlar qimmatdorligini aniqlashning maqsad va vazifalari. Hujjatlar ekspertezasini amalga oshirishning o‘ziga xos xususiyatlarini amaliyot jarayonida qo‘llay olish;

Raqamli manbalar va elektron arxiv asoslari fani bo‘yicha:

- Elektron arxiv sohasiga oid asosiy tushunchalarni, O‘zbekiston Respublikasida elektron hujjat va elektron arxivlarni yaratish borasida qabul qilingan huquqiy-meyoriy hujjatlar bilishi kerak;
- Raqamli manbalarning kelib chiqish tarixi. Raqamli manbalarning turlari. Raqamli meros tushunchasi. Raqamli merosning manbaviy ahamiyati. Raqamli manbalarni turkumlashtirish muammolari bilishi zarur;
- Hujjatlarni raqamli shakliga o‘tkazish tartiblari. Disk, disket va flesh-kartalardan foydalanish. Elektron hujjatlarni idoraviy va davlat arxivlariga topshirishga tayyorlash. Arxiv hujjatlarini raqamlashtirish talablari bilishi kerak;

- Elektron arxiv hujjatlarini ekspertiza qilish tamoyillari. Elektron hujjatlarni saqlash tartiblari. Axborot resurslarining qimmatini ekspertiza qilish. Axborot resurslarining arxiv nusxalarini yaratish tartibi. Axborot resurslarining arxiv nusxalarini davlat arxivlariga topshirish tartibi. Alohida qimmatli hujjatlarni elektron nusxasini yaratish va ularni saqlash xonasiga qo'yiladigan talablarini, Elektron arxiv hujjatlaridan foydalanish qoidalari. Elektron hujjat va ma'lumotlarni qidirib topish. Ma'lumotlarni boshqarish dasturi bilan ishlash. Axborot resurslaridan foydalanish. Axborot tizimlarining tarmoqlararo bog'lanishi. Elektron hujjatlarga qayta ishlov berishga oid malakalarga ega bo'lishi kerak.

MAVZULARI VA ULARNING MAZMUNI

O'ZBEKISTONNNNG DAVLAT MUASSASALARI TARIXI
FANI BO'YICHA

O'zbekistonnnng davlat muassasalari tarixi fanining maqsad va vazifalari.

Davlat va davlat muassasalari tushunchasi. O'zbekistonning davlat muassasalari tarixi fanining maqsad va vazifalari. Davlat muassasalari tarixi fanining boshqa fanlar bilan aloqadorligi. Davlatning asosiy belgilari va funksiyalari. Davlat muassasalari tarixi fanini o'rganishning ahamiyati.

O'zbekiston xududida qadimgi davlat muassasalarining vujudga kelishi.

O'rta Osiyo hududida qadimgi davlat va davlat muassasalarining paydo bo'lishi. Davlat muassasalari faoliyati. Oqsoqollar kengashi. Ilk harbiy-demokratik boshqaruv. "Avesto" - O'rta Osiyo va O'zbekistonning qadimiy tarixi va boshqaruviga oid ilk yozma manba. "Avesto" qismlari: Yasna (qurbonlik - duolar yoki qurbonlik keltirish). Yasht ("qadrlash" ulug'lash - ma'budalar uchun madhiyalar) Videvdat ("devlarga qarshi kurash"), Visparat ("barcha hukmdorlar"). "Avesto"da jamiyatni idora qilish tizimi. "Avesto"da patriarxal oila urug'chilik jamoasi hududiy urug'chilik jamoasi, qabila va qabilalar ittifoqi.

Ahamoniylar davrida O'rta Osiyoda davlat boshqaruvi.

Qadimgi Baqtriya, Xorazm, So'g'diyona va Marg'iyona davlatlari. Sak-massaget qabilalari birlashmasi. Ahamoniylar sulolasi davrida davlat muassasalari. O'rta Osiyo hududidagi qadimgi davlatlarning Ahamoniylar tomonidan bosib olinishi. Satrapliklarda boshqaruv tizimi. Satrapliklardan soliq undirilishi. Qadimgi Baqtriya, Xorazm, So'g'diyona va Marg'iyona davlatlarida savdo aloqalari. Behistun qoyatosh yozuvlari va Yunon rim tarixchi olimlarining qadimgi davlatlar haqidagi ma'lumotlari. Ahamoniylar sulolasi boshqaruvi davrida satrapliklarda devonxona faoliyati. Ahamoniylar sulolasi boshqaruvinnng ijtimoiy – siyosiy mohiyati.

Qadimgi Qang' va Dovon davlatlarida davlat muassasalar tizimi.

Qadimgi Qang davlati. Qang' davlatining bilan munosabatlarni. Qang' davlatining boshqaruv tizimi. Qang' davlatida oqsoqollar kengashi (oliy kengash). Qadimgi Dovon (Farg'ona) davlati. Dovon davlatida davlat boshqaruv tizimi. Qadimgi Qang' va Dovon davlatlarida mudofaa tizimi.

Yunon-makedon va Salavkiylar boshqaruvi davrida davlat muassasalari.

O'rta Osiyo xududida Yunon - makedon qo'shinlarining bostirib kirishi va unga qarshi kurash. Ellin madaniyatining kirib kelishi. Yunon-makedon istilosi davrida boshqaruv tizimi. Salavkiylar davlati. Salavkiylar davrida davlat boshqaruvi. Aleksandr Makedonskiyning davlatni boshqarish usuli. Yunon-makedon va Salavkiylar davrida satrapliklardan soliqlarni yig'ib olish tartibi. Yunon-makedon va Salavkiylarning ijtimoiy- siyosiy mohiyati.

Yunon-Baqtriya va Kushon davlatida davlat muassasalari.

Yunon-Baqtriya davlati va boshqaruv tartibi. Yunon- Baqtriya davlatining harbiy harakatlari. Kushon podsholigi. Kushon podsholigida boshqaruv tartibi. Kushon podsholigi madaniyati. Yunon- Baqtriya va Kushon podsholigi boshqaruvi ijtimoiy- siyosiy mohiyati.

Afrig'iylar, Xioniylar, Kidariylar va Eftallar davlatlarida davlat boshqaruvi tarixi.

Afrig'iylar davlatining tashkil topishi. Afrig'iylar sulolasi davrida davlat muassasalari Afrig'iylar sulolasi davrida Xorazmning tashqi aloqalari. Xioniylar davlati. Xioniylar hukmronligi davrida davlat muassasalari tarixi. Kidariylarning O'rta Osiyoga kirib kelishi. Kidariylar davlat boshqaruvi. Eftallarning O'rta Osiyoga kirib kelishi. Eftallar davlati. Eftallar xukmronligi davrida davlat muassasalari. Eftallar tashqi aloqalari. Eftallar davlatining ma'muriy hududiy tuzilishi.

Turk hoqonligida davlat boshqaruvi tizimi.

Turk hoqonligining tashkil topishi. Turk hoqonligi tomonidan O'rta Osiyoni egallanishi. Turk hoqonligida boshqaruv tizimi. Turk hoqonligining ikkiga bo'linishi.

Gʻarbiy turk hoqonligi. Boshqaruv tartibi. Turk hoqonligi davrida maxalliy boshqaruv. Soʻgʻdda mahalliy hokimliklarning tashkil topishi va boshqaruv tartibi. Toxaristonning maʼmuriy xududiy tuzilishi va boshqaruv tartibi. CHoch va Eloq davlati Turk hoqonligi davrida. CHoch davlatining boshqaruv tartibi. Gʻarbiy turk hoqonligi davrida maxalliy hokimliklarining tashqi aloqalari. Turk hoqonligida boshqaruvning ijtimoiy-siyosiy mohiyati. Gʻarbiy turk hoqonligida Toʻnyabgʻu (618-630) davrida boshqaruv tartiblarining isloh qilinishi.

Oʻrta Osiyoning arab xalifaligining boshqaruvi davrida davlat muassasalari tarixi.

Arab xalifaligining tashkil topishi. Arablarning istilochilik harakatlari. Arablar tomonidan Oʻrta Osiyoning bosib olinishi. Arab xalifaligi davrida Oʻrta Osiyoda davlat muassasalari. Arab xalifaligida devonlar faoliyati. Arab xalifaligida qonunchilikni amalga oshiruvchi unvonlar. Arab xalifaligi boshqaruvining ijtimoiy-siyosiy mohiyati. Oʻrta Osiyolik allomalar tomonidan davlat boshqaruviga oid yozilgan asarlar.

Somoniylar davrida davlatni boshqaruv muassasalari.

Somoniylar davlati. Somoniylar davlatida boshqaruv tizimi. Somoniylarda davlat muassasalari. Somoniylar davlatida dargox (amir saroyi) faoliyati. Somoniylar davlati devoni Somoniylar davlatida mudofaa tizimi va harbiy unvonlar. Somoniylar davlat boshqaruvining ijtimoiy-siyosiy mohiyati.

Toxiriylar davlatida boshqaruv idoralari.

Toxiriylar davlati. Toxiriylar davlatida davlat boshqaruvi va davlat muassasalari tizimi. Safforiylar davlati. Safforiylar davlatida davlat muassasalari faoliyati. Safforiylarda davlat boshqaruv tizimi. Toxiriylar va Safforiylar davlatlari boshqaruvining ijtimoiy-siyosiy mohiyati.

Gʻaznaviylar davlat boshqaruvi tizimi.

Gʻaznaviylar davlatini tashkil topishi. Gʻaznaviylar davlatida boshqaruv tizimi. Gʻaznaviylar davlatida davlat muassasalari tizimi. Gʻaznaviylar davlatida

dargox, devon, mudofaa va sud tizimi. Gʻaznaviylar davlati boshqaruvining ijtimoiy-siyosiy mohiyati. Davlat boshqaruviga oid asarlar.

Saljuqiylar davlat boshqaruvi tarixi.

Saljuqiylar davlati va uning boshqaruv tizimi. Saljuqiylar davlatida davlat muassasalari va devoni. Saljuqiylarda sud tizimi. Saljuqiylar davlati boshqaruvining ijtimoiy-siyosiy mohiyati. Saljuqiylar sulolasi davrida davlat boshqaruviga oid asarlar.

Qoraxoniylar davrida boshqaruv idoralari.

Qoraxoniylar davlati. Qoraxoniylar davlatining boshqaruv tizimi. Qoraxoniylar davlatida davlat muassasalari tizimi. Qoraxonilar davlatida dargoh va devon faoliyati. Qoraxoniylarda sud tizimi. Qoraxoniylar davlati boshqaruvining ijtimoiy-siyosiy mohiyati. Qoraxoniylar sulolasi davrida davlat boshqaruviga oid asarlar.

Xorazmshohlar davlat boshqaruvi tartibi.

Xorazmda Mamuniylar sulolasi hukmronligi. Mamuniylarda davlat boshqaruvi. Mamuniylar sulolasi boshqaruvi davrida davlat muassasalari Xorazmda Anushtegiylar sulolasining hokimiyat tepasiga kelishi. Xorazmshohlar davlati va boshqaruvi tizimi. Xorazmshohlar davlatida dargoh faoliyati. Xorazmshohlar davlati devoni. Xorazmshohlar davlati boshqaruvining ijtimoiy-siyosiy mohiyati.

Moʻgʻullar istilosi va Chigʻatoy ulusi davrida davlat boshqaruv tartibi.

Moʻgʻullarning Oʻrta Osiyoni istilo etishi. CHigʻatoy ulusi. Moʻgʻullar davrida Oʻrta Osiyoda davlat muassasalari. CHigʻatoy ulusida davlat boshqaruvi va Maʼsudbekning pul islohoti. Kebekxon va uning islohotlari. Tumanlar tizimi va ularning boshqaruvi. CHigʻatoy ulusning ikkiga boʻlinishi.

Amir Temur davlatida boshqaruv tizimi. Temur tuzuklari.

Amir Temurming siyosiy kurash maydonga kirib kelishi. Amir Temur - markazlashgan davlat asoschisi. Amir Temur saltanatining maʼmuriy tuzilishi. Amir Temur davlatchiligining oʻziga xos xususiyatlari. Amir Temur davlat boshqaruvi.

Amir Temur saltanatida xavfsizlik xizmati. Temur tuzuklari. Amir Temur - mohir diplomat.

Temuriylar sulolasi davrida davlat muassasalari faoliyati.

Temuriylar sulolasi davrida davlat boshqaruvi. Temuriylar davrida davlat muassasalari. Temuriylar davlatining siyosiy tuzimi. Temuriylarda dargox faoliyati. Temuriylar davlati devoni xususida. Temuriylar davrida mahalliy hokimiyat. Temuriylar davri davlat boshqaruvining ijtimoiy- siyosiy mohiyati.

Buxoro xonligi (shayboniylar sulolasi) davlat boshqaruv tarixi.

Shayboniylar sulolasining hokimiyatga kelishi. Buxoro xonligining tashkil topishi. Shayboniylar davrida davlat boshqaruvi. Shayboniylar sulolasi davrida davlat muassasalar tizimi. Dargoh faoliyati. Shayboniyxon o'tkazgan islohotlar. Abdullaxon II ning davlat boshqaruvi va islohotlari Shayboniylar davrida sud ishlarini boshqarish tizimi Shayboniylar sulolasi boshqaruvining ijtimoiy-siyosiy mohiyati Shayboniylar davrida davlat boshqaruviga oid manbalar.

Ashtarxoniylar sulolasi davrida boshqaruv tartibi.

Ashtarxoniylar sulolasi davrida davlat boshqaruvi va davlat muassasalari faoliyati. Ashtarxoniylar davrida markaziy va mahalliy boshqaruv organlari. Dargoh va devonlar faoliyati. Ashtarxoniylar davrida islohotlar. Ashtarxoniylar sulolasi boshqaruvining ijtimoiy -siyosiy mohiyati

Buxoro amirligida davlat muassasalari.

Mang'itlar sulolasining hokimiyat tepasiga kelishi. Buxoro amirligi ma'muriy-xududiy tuzilishi. Buxoro amirligida davlat boshqaruvi va davlat muassasatari tizimi. Buxoro amirligida dargoh faoliyati. Amirligi devoni xususida. Mang'it hukmdorlar o'tkatgan islohotlar. Buxoro amirligida sud ishlari. Buxoro amirligida boshqaruvning ijtimoiy- siyosiy mohiyati.

Xiva xonligida davlat muassasalari tizimi.

Xiva xonligida davlat muassasalar tizimi. Xiva xonligi devoni. Xiva xonligida harbiy-mamuriy hokimiyat. Xiva xonligida sud davlat muassasalari. Xiva xonligida

qo'ng'irotlar sulolasi. Qo'ng'irotlar sulolasi davrida davlat boshqaruvi. Maxsus kengash tarkibi va faoliyati.

Qoraqalpoqlarda mahalliy boshqaruv tizimi. Xiva xonligida boshqaruvining ijtimoiy-siyosiy mohiyati. Davlat boshqaruviga oid asarlar.

Qo'qon xonligining davlat muassasalari tarixi.

Qo'qon xonligining idoraviy boshqaruv tizimi. Davlat muassasalar tarixi. Qo'qon xonligida markaziy va mahalliy boshqaruv. Harbiy va diniy boshqaruv. Qo'qon xonligida sud tizimi. Qo'qon xonligida boshqaruvning ijtimoiy-siyosiy mohiyati. Toshkent hokimligi. Toshkent hokimligi boshqaruv tizimi. Xonlikda davlat boshqaruviga oid manbalar va adabiyotlar.

Rossiya imperiyasi tomonidan O'rta Osiyoni bosib olinishi va boshqaruv tizimining shakllanishi.

Rossiya imperiyasi tomonidai O'rga Osiyo xonliklarining bosib olinishi. Turkistonda Rossiya imperiyasi mustamlaka boshqaruv tizimining o'rnatilishi. Turkiston viloyatining tashkil topishi. Turkistonda mustamlaka davlat muassasalarining tashkil etilishi. "Turkiston viloyatini boshqarish to'g'risidagi Muvaqqat Nizom"ning qabul qilinishi va davlat muassasalarini boshqarishda qo'llanishi (1886 yil 6 avgust). Mahalliy aholi ustidan nazorat qilish tartiblari. "Davlat komissiyasi"ning tuzilishi (1865 y). "Dasht komissiyasi"ning Rossiya imperiyasi tomonidan o'lkani boshqaruv tizimini takomillashtirishdagi o'rni.

Turkiston general-gubernatorligining boshqaruv tizimi.

Rossiya imperiyasi hukumati tomonidan "Turkiston genaral gubernatorligining tashkil etish to'g'risida"gi Qarorining qabul qilinishi (1867 yil 11 iyul). Turkistonda ma'muriy-siyosiy boshqaruv tizimining joriy qilinishi va uning musgamlakachilik xususiyatlari. "Turkiston boshqaruvi bo'yicha" yangi Nizom loyihalarining ishlab chiqilishi va amaliyotga joriy qilinishi. Turkiston general-gubernatorligida markaziy davlat muassasalari. Markaziy va mahalliy boshqaruv.

Turkiston general-gubernatorligi devonxonasi va Kengashi faoliyati.

Turkiston general-gubernatorining devonxonasining tashkil etilishi (1867 yil). Devonxona bo'limlari va ularda jamlangan hujjatlar. Turkiston general-gubernatorligi devonxonasining Turkiston Muvaqqat hokimiyati komiteti devonxonasiga aylantirilishi. Turkiston general-gubernatorligi Kengashining tashkil etilishi (1886 yil 12 iyun). Kengash tarkibi va faoliyati. Kengashning tugatilishi.

Turkiston o'lkasining mamuriy-hududiy bo'linishi va viloyatlar boshqaruvi.

Turkiston general-gubernatorligining dastlabki mamuriy-hududiy bo'linishi. General-gubernatorligi hududining kengaytirilishi. Turkiston general-gubernatorligi viloyatlari boshqaruvidagi o'ziga xos xususiyatlar. Viloyat boshqaruvi lavozimlari. Harbiy gubernator, viloyat boshlig'i, bo'lim boshlig'i, uezd boshlig'i, otryad boshlig'i, volost boshlig'i va boshqalar.

Rossiya imperiyasi davrida mahalliy boshqaruv.

Rossiya imperiyasi mustamlakaligi davrida O'rta Osiyoda mahalliy davlat boshqaruvining o'ziga xosliklar. Buxoro amirligining qaram davlatga aylangirilishi. Rossiya imperiyasi va Buxoro amirligi o'rtasida "Do'stlik shartnomasi" tuzulishi va uning mahalliy davlat boshqaruvi tizimiga tasiri (1873 yil 28 sentyabr). Mustamlaka davrida Buxoro amirligining davlat boshqaruvi: amir saroyi xizmati va davlat ma'muriy boshqaruv. Ma'muriy boshqaruvi organlari: davlat devonxonasi, moliya-soliq organi. diniy sud organi-qozixona, nazorat organi. Rossiya va Xiva o'rtasidagi kelishuv shartnomasining tuzilishi (1873 yil. 12 fevral) Mustamlaka davrida Xiva xonligining davlat boshqaruvi. Mazkur davrda Xiva xonligi davlat muassasalari.

Turkistonda sud va harbiy olitsiya tizimi tartiboti.

1867-yilgi "Muvaqqat Nizom"da Turkistonda sud ishi masalasining aks etishi. Turkistonda sud tizimining o'ziga xosliklari: harbiy sud va halq sudlari. 1886 yilgi "Nizom"da Turkistonda sud masalasining aks etishi: sudlov patatasi, okrug sudlari,

qo‘shimcha mirovoy (sulhparvar) sudlar, sud‘yalar, faxriy mirovoy sudylar. Maxalliy aholi sudlari: halq sudlari, qozilar.

Turkistonda mustamlaka boshqaruvi yani. “harbiy-xalq boshqaruvining” o‘rnatilishi. Mazkur boshqaruvning “ma‘muriy politsiya boshqaruvi” yoki “harbiy-politsiya boshqaruvi” ga o‘zgartirilishi. Harbiy politsiya tartibotini o‘ziga xosliklari. O‘lkani ruslashtrishga qaratilgan harakatlar va ularning natijasi.

Toshkent shahar dumasi faoliyati.

Toshkent shahar Dumasining vujudga kelishi (1877-yil). Harbiy gubernator boshchiligidagi maxsus xay‘atga saylov o‘tkazilishi sabablari. Saylov shartlari. Toshkent shahar Dumasi faoliyati. Dumaga mahalliy aholi vakillarining saylanishi va undan ko‘zlangan maqsad.

Qoraqalpoqlar turkiston general-gubenatorligi tarkibida.

Qoraqalpoqlar Turkiston general-gubernatorligi tarkibiga qo‘shilishi. Gandimyon shartnomasi (1873-yil). Amudaryo bo‘limining tashkil etilishi (1874-yil) Amudaryo bo‘limining Sirdaryo viloyati tarkibiga qo‘shilishi. Rossiya imperiyasi mustamlakachiligi davrida qoraqalpoqlar uyushmalari: biylar maslahatlari, o‘n to‘rt urug‘, qo‘ng‘irot arisi. Oqsoqollar Kengashining mahalliy davlat boshqaruvida tutgan o‘rni. Qoraqalpoqlar ijtimoiy tizimida urug‘-qabila an‘analari. XIX asrning ikkinchi yarmi XX asr boshlarida qoraqalpoqlardagi asosiy ma‘muriy mansablar: og‘abiy, biy, julbasi, mahram (zakot yig‘uvchi), mirob, qozi, rais va boshqalar.

XX asr boshlarida jadidlarning milliy demokratik davlat qurish g‘oyalari.

XX asr boshlarida Turkistondagi davlat muassasalari. Birinchi jahon urushi davrida davlat boshqaruvi. Davlat muassasalari. Ijtimoiy tashkilotlarning tashkil etilishi. Ijtimoiy tashkitotlarni boshqarish masalalari. XX asr boshlarida jadidlar harakatining vujudga kelishi. Jadidlarning milliy demokratik davlat qurish g‘oyalari va bu boradagi harakatlari. M. Behbudiyning “Turkiston madaniy muxtoriyati loyihasi”. Jadidchilik harakati vakillari tomonidan tashkil etilgan partiyalar. Ularning milliy demokratik davlat qurish yo‘lidagi harakatlari.

Turkistonda sovet hokimiyatining zoʻrlik bilan oʻrnatilishi. Turkiston muxtoriyati

1917-yil fevral voqealari. “SHoʻroi Ulamo” faoliyati. Turkistonda Muvaqqat hokimiyat Davlat dumas. Musulmon qurultoylarining davlat muassasalarini tashkil qilinishidagi ahamiyati. 1917-1924 yillarda Turkiston davlat muassasalari. Sovet davlat muassasalarni shakllantirilishi. Turkiston oʻlkasi xalq komissarlari Soveti (1917-yil 15-22 noyabr). Turkiston muxtoriyati (1917-yil 28-noyabr) Turkiston Milliy Majlisi.

Turkistonda sovetlar boshqaruvi tizimini mustahkamlanishi va boshqaruv idoralari.

Turkistonda sovetlar boshqaruv tizimining mustahkamlanishi. Turkistonda sovet davlat muassasalari. Turkiston Avtonom Sovet Respublikasi (TASSR) ning tashkil etilishi (1918 yil 30 aprel). Xalq komissariyatlari tizimi. TASSRning oliy davlat organlari: Turkiston Markaziy Ijroiya Komiteti. Turkiston Xalq Komissarlari Soveti. Turkistonda oʻlka konferensiyalarining oʻtkazilishi. TASSR konstitutsiyasining qabul qilinishi (1918 yil). Mazkur Konstitutsiyasida davlat muassasalarini boshqarish tizimining yaratilishi. Turkiston Sovet Sotsialistik Respublikasining taʼsis etilishi (1921 yil, 11 aprel) va davlat muassasalari.

Xorazm xalq sovet respublikasini davlat boshqaruvi.

Xorazm Xalq Sovet Respublikasi (XXSR)nint tashkil etilishi (1920 yil. 26-30 aprel) XXSR Konstitutsiyasining qabul qilinishi va unda davlat boshqaruv organlari tizimi masalasi. XXSR davlat oliy hokimiyat va boshqaruv organlari, mahalliy organlar.

Buxoro xalq sovet respublikasini davlat boshqaruv organlari.

Buxoro Xalq Sovet Respublikasi (BXSR)ning tashkil etilishi (1920-yil 6-8 oktyabr). BXSR Konstitutsiyasining qabul qilinishi (1921-yil 18-23 sentyabr) va unda davlat boshqaruv organlari tizimi masalasi BXSR davlat oliy hokimiyat va

boshqaruv organlari, mahalliy organlar. Davlat hokimiyatining qonun chiqaruvchi oliy organi. Maxalliy hokimiyat organlari.

Sovet tuzimiga qarshi qurolli kurash. Turkiston (Farg‘ona) muvaqqat muxtoriyatining tuzilishi va faoliyati.

Turkiston muxtoriyatining zo‘rlik bilan tugatilishi. Farg‘ona vodiysida milliy istiqloqlilik harakatining vujudga kelishi. Farg‘onada butun qo‘rboshilarning birinchi Qurultoyining chaqirilishi (1918-yil mart oyining oxirlari). Qarshilik harakatining keng tarqalishi. Farg‘ona viloyatida ko‘rboshilarning navbatdagi Qurultoyining chaqirilishi va unda ko‘rilgan davlat boshqaruvi masalalari (1920-yil 3-may). Turkiston muvaqqat hukumatining tuzilishi va faoliyati. Samarqandda Turkiston musulmonlarining ikkinchi Qurultoyining o‘tkazilishi (1922-yil. 1-20 aprel) va unda ko‘rilgan masalalar.

1920-1930 yillarning ikkinchi yarmida O‘zbekistonda davlat boshqaruvi organlari.

O‘rta Osiyoda milliy-xududiy chegaralanish va davlat muassasalari. Oliy davlat boshqaruvi organlari va ijroiya organlar. 1920-1930 yillarning ikkinchi yarmida O‘zbekistonda davlat muassasalarini boshqaruv tizimi. Davlat muassasalari. Oliy davlat muassasalari. Maxalliy davlat muassasalari. 1927-yildagi Konstitutsiyasi va davlat boshqaruvi tizimi. 1937-yildagi Konstitutsiyasida davlat boshqaruvi masalalari. Stalinizm. Stalinizmniig O‘zbekiston davlat muassasalar tizimiga ta’siri. Sovet davrining davlat ma’muriy-buyruqbozlik tizimining shakllanishi.

Ikkinchi jahon urushi davrida davlat boshqaruvining xususiyatlari.

Ikkinchi jahon urushi davrida davlat muassasalar faoliyatining xususiyatli jihatlari. O‘zbekiston xudidiga Fanlar Akademiyasi tizimidagi davlat muassasalarining ko‘chirilishi. Ta’lim va ilm-fan sohasidagi davlat muassasalari faoliyati.

1945-1980 yillar O'zbekistonda davlat boshqaruv muassasalari.

Urushdan keyingi yillarda O'zbekiston davlat muassasalari. Oliy Kengash Xalq komissarliklarining vazirliklarga aylantirilishi. Davlat boshqaruvi tizimida davlat qo'mitalari, boshqarmalar va komissiyalar. Davlat qo'mitalari va ularning vazifalari.

1989-1990 yillarda davlat boshqaruvidagi siyosiy islohatlar. O'zbekistonda prezident institutining tashkil etilishi.

1985-1990 yillardagi islohotlar va ularning davlat muassasalari faoliyatiga ta'siri. 1989-1990 yillardagi siyosiy islohotlar. Mustaqillik deklaratsiyasining qabul qilinishi. O'zbekistonda Prezident institutining tashkil topishi (1990-yil). Prezident vakolatlari. Vazirlar Mahkamasi faoliyati.

Mustaqil O'zbekistonda yangi hokimiyat tizimining shakllanishi.

O'zbekiston davlat mustaqilligini e'lon qilinishi. Mustaqilik Deklaratsiyasi. "O'zbekiston Respublikasining davlat mustaqilligi asoslari to'g'risida"gi qonun. Mustaqillik to'g'risida referendum. O'zbekistonning ma'muriy-hududiy tuzilishi. O'zbekiston Respublikasining Konstitutsiyasi. O'zbekistonda davlat boshqaruvining yangi demokratik tuzumi.

O'zbekiston Respublikasida prezident boshqaruvi

O'zbekistonda Prezidentlik boshqaruvining ta'sis etilishi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining saylashning asosiy prinsiplari. O'zbekiston Prezidenti saylovi. "O'zbekiston Respublikasi Prezidenti saylovi to'g'risida"gi Qonun. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti vakolatlari. Islom Karimov O'zbekiston Respublikasining birinchi prezidenti. O'zbekiston Prezidentining Konstitutsiyaviy maqomi. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining huquq va majburiyatlari.

O'zbekiston Respublikasi parlamenti - Oliy Majlisning tashkil etilishi.

Parlament tushunchasi. O'zbekistonda 1990-1994 yillarda Qonun chiqaruvchi hokimiyat organi Oliy Kengash faoliyati. Parlament shakllantirishning konstitutsiyaviy huquqiy asoslari. O'zbekiston Respublikasining "O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisi to'g'risida"gi Qonun. Oliy Majlisga saylovlar. Oliy

Majlisning tuzulishi. Oliy Majlis qo'mitalari faoliyati. "O'zbekiston Respublikasida deputatlarning maqomi to'g'risida"gi Qonui. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining inson huquqlari bo'yicha vakil (ombudsman) faoliyati. O'zbekiston Respublikasi Oliy Majlisining Qonui ijodkorligi. Ikki palatali parlamet tizimi. O'zbekiston Respublikasida Parlamentar boshqaruv. Senatning tashkil topishi. Deputatlar Qonun chiqaruvchi palatasi va uning faoliyati.

Ijro etuvchi hokimiyat - O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi va uning tuzilishi.

Ijro etuvchi hokimiyat tushunchasi. Vazirlar Mahkamasi faoliyati. O'zbekiston Respublikasi ijro etuvchi hokimiyatining markaziy davlat muassasalari. O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining vazifalar va vakolatlari. Vazirlar Mahkamasining raisi va uning vakolatlari. O'zbekiston Respublikasi Vazirliklari. O'zbekiston Respublikasi davlat qo'mitalari. Davlat muassasalar tizimida agentliklar. "O'zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi to'g'risida"gi Qonun. Boshqaruv tizimidagi islohotlar.

O'zbekistonda sud va sudlov hokimiyati.

O'zbekiston Respublikasi sud hokimiyati tizimi "Sudlar to'g'risida"gi Qonun. Konstitutsiyaviy sud va uning vakolatlari. O'zbekiston Respublikasi Oliy sudi. O'zbekiston Respublikasi Oliy xo'jalik sudi. Huquqni muhofaza qiluvchi organlar va ularning faoliyati. Advokatura. O'zbekiston Respublikasida mudofaa tizimi. O'zbekiston Respublikasi Qurolli Kuchlari. Harbiy mansab va unvonlar.

Mahalliy davlat hokimiyati idoralarining tuzilish tartibi va faoliyati.

Mahalliy davlat hokimiyatining tashkil topishi. "Mahalliy davlat hokimiyati to'g'risida"gi Qonun. "Xalq vakillari viloyat, tuman, shahar Kengashiga saylovlar to'g'risida"gi Qonun. O'zbekiston Respublikasida maxalliy ijroiya hokimiyati organi. Hokimliklarning tashkil etilishi. Xalq deputatlari viloyat, tuman, shahar kengashlari faoliyati. Mahalliy hokimiyat organlari vakolatlari va vazifalari. Xalq hokimiyatchiligi. Hokimiyatni davlat idoralari orqali amalga oshirilishi.

Hokimlarning majburiyatlari va vazifalari. Mustaqil O'zbekistonda davlat hokimiyatining maxalliy organlar tizimidagi muassasalar faoliyati.

Siyosiy partiyalar, jamoat tashkilotlari va ommaviy axborot vositalari faoliyati.

O'zbekiston Respublikasida siyosiy partiyalarni shakllantirishning huquqiy asoslari. Siyosiy partiyalarning tuzilishi va ularning vakolatlari. "Siyosiy partiyalar to'g'risida"gi Qonun. "Kamolot" yoshlar ijtimoiy harakati. Jamoat tashkilotlari. Jamoat tashkilotlarini shakllantirishning huquqiy asoslari. Siyosiy partiyalar tuzish va ular faoliyat ko'rsatish prinsiplari. Ijtimoiy harakatlar. Kasaba uyushmalari. Ijodiy uyushmalar. Diniy uyushmalar. Jamoatchilik. Xayriya va boshqa fanlar faoliyati. Ommaviy axborot vositalari faoliyati.

Mahalliy o'zini-o'zi boshqarish organlarining tashkil etilishi.

Mahalliy o'zini-o'zi boshqarishning tashkil etilishi. O'zini-o'zi boshqarishning huquqiy asoslari. Mahalla institutining tuzilishi. "Mahalla" xayriya jamg'armasining tuzilishi. O'zini-o'zi boshqarish organlarini vakolatlari va faoliyati. Fuqarolar yig'inlarini chaqirish tartibi. Oqsoqol (rais) vazifalari va roli.

JAHON ARXIVLARI TARIXI **FANI BO'YICHA**

"Jahon arxivlari tarixi" fanining predmeti, obyekti, maqsad va vazifalari

Insoniyat taraqqiyotida arxivlarning o'rni va ahamiyati. Dunyoning zamonaviy arxivlari va ularning ahamiyati. "Jahon arxivlari tarixi" fanining maqsad va vazifalari. Fanning dolzarbligi, ilmiy va amaliy ahamiyati. Hozirgi zamon asosiy arxivlari va ularning hujjatlari. Asosiy adabiyot va manbalar.

Qadimgi Sharqda arxivlarning vujudga kelishi va rivojlanishi

Qadimgi davrda arxivlarning paydo bo'lishi va rivojlanishi. Ilk arxivlarning paydo bo'lishi va ularning tarixiy ahamiyati. Qadimda xo'jalik arxivlarining paydo

bo'lishi. Davlatchilik shakllari va ularning arxivlari. Arxivdagi diplomatik yozishmalar va boshqa hujjat turlari. Ularning o'rganilishi. Manbaviy ahamiyati. Qadimgi davlatlarda hujjatlarni yozib qoldirish texnologiyalari. Kohinlar arxivlari. Mesopotamiya qadimgi davlatlari (Shumer, Akkad, Bobil, Ossuriya), Xett, Finikiya, Urartu va boshqa Qadimgi Sharq davlatlari arxivlari. Qadimgi Sharq davlatlaridagi hukmdorlar kutubxona-arxivlari. Qadimgi Sharq arxivlari (Bogazkoy va Quyunjiq arxivi hujjatlari).

Qadimgi Misr arxivlari

Qadimgi Misr yozuvlarining o'qilishi, misrshunos olimlar faoliyati. Tel-El-Amarna arxivi. Ramzes II va Xett podshosi Xattusuli III o'rtasida tuzilgan sulh shartnoma. Nubiyadan topilgan yozuvlar. "Garris katta papirusi", "Gerakleopol podshosining nasihatnomalari", "Axtoyning o'g'li Duaufning nasihatnomalari", "Sinuxet qissasi".

Qadimgi Yunoniston arxivlari

Qadimgi Yunonistonda Krit-Mikena yozuvlari. Knoss shahri xarobalaridan topilgan Minos saroyi arxivlari. Artur Evans, Maykl Ventris, Jon Chedvik topilmalari. Ellin monarxiyasi arxivlari. Antik davrning polis (shahar) arxivlari. Epigrafik yodgorliklar. Ibodatxona arxivlari (Appolon ibodatxonasi arxivi, Metroon ibodatxonasi arxivi). A.Makedonskiy saroyi devonxona arxivi. Diplomatik yozishmalar. Yunon-fors urushlari hujjatlari.

Qadimgi Rim arxivlari

Qadimgi Rimda arxivlar va ularning turlari. Yupiter ibodatxonasi arxivi (mil. avv. VI asr). Kapitoliydagi Yunona arxivi (mil. avv. IV asr). Rim respublikasining Senat arxivi. Erari arxivi. Uning tarixiy hujjatlari. Serere ibodatxonasi arxiv hujjatlari. Tabulyari arxivi va uning ish yuritish tizimi. Arxiv hujjatlarining saqlanishi. Imperiyadagi provinsiya, shahar, shaxsiy va savdogarlar arxivlari.

Qadimgi Eron va Hindistonda arxivlar

Podsholar yozuvlari (Doro I, Kambiz II), ish yuritish va huquqiy hujjatlar, bag'ishlov matnlari, davlatlararo shartnomalar. Behistun yozuvlari. Elam tilidagi mixxat matnlar, Oromiy yozuvidagi hujjatlar. Budda ibodatxonasi arxivlari. Artxashastra, Ashoka yozuvlari, Vedalar, Manu qonunlari, Rigveda.

Qadimgi Xitoyda arxivlar

Qadimda Xitoy va Yaponiyada saroylar qoshidagi arxivlar. Chjou doktrinas, o'rta podsholiklar, "vertikal bo'yicha ittifoqlar", "gorizontal bo'yicha ittifoqlar" yozishmalari. Bambuk taxtachalariga yozilgan "Chjushu szinyan" ("Bambuk yilnomasi"). Xitoy va turkiy qabilalar yozishmalari.

O'rta asrlarda Fransiya, Angliya, Germaniyada arxivlar

Qadimgi dunyo va o'rta asrlarda arxivlar faoliyatining umumiy va farqlovchi jihatlari. Arxiv ishini tashkil etishda hududiy o'ziga xos tomonlar. Ilk o'rta asrlarda G'arbiy Yevropada arxiv ishi. "Varvar" qirolliklari arxivlari. Monastir va yepiskop arxivlari. Ilk o'rta asrlarda arxivlarning yo'qolib ketishi sabablari. X–XII asrlarda shahar arxivlari. Qirol arxivlarining shakllanishi. Fransiyada Xartiyalar arxivi. Munitsipal va notaries arxivlarining shakllanishi.

O'rta asrlarda Ispaniya, Portugaliya, Italiyada arxivlar

Tarixiy davrlar mobaynida arxivlarda saqlanadigan materiallar mazmunidagi o'zgarishlar. Arxiv ishini tashkil qilish, hujjatlarni jamlash, butlash, sharhlar tuzish va ulardan foydalanish tartibotidagi o'ziga xos jihatlar – qiyosiy tahlil. Ispaniyada Simankas arxivining tashkil etilishi. Angliya qirollari arxivlari (Vestminster, Tauer, Kapella).

O'rta asrlarda Polsha, Chexiya, Vengriyada arxivlar

Genrikov artikullari, "Dagome yudeks", Rech Pospolitiya arxivi, Skraba arxivi, Krakov arxivi, Lyublyan uniyasi, Neshav statuti, Podkomorye sudi, Toj metrikasi arxivlari, shtatgalter va shlyaxtalar arxivlari, "Qadimgi hujjatlar arxivi", Pragadagi "Grada" qasri arxivi, cherkov va monastir arxivlari.

Oʻrta asrlarda Skandinaviya davlatlarida arxivlar

Skandinaviya davlatlari arxivlarining oʻziga xos xususiyatlari. Kalmar uniyasi arxivi, Daniya qirollik (Maxfiy) arxivi, Norvegiyadagi arxiyepiskoplar arxivi. Gans Iertaning arxiv sohasidagi xizmatlari.

Oʻrta asrlarda Bolqon davlatlarida arxivlar

Vizantiya imperiyasi arxivlari. Scrinium epistolarum, scrinium libellorum, scrinium memoriae hujjatlari. Vizantiya imperatorlari va xunnlar, german qabilalari sardorlari oʻrtasidagi diplomatik yozishmalar. Konstantinopol patriarxiyasi arxivi. Xartofilaks faoliyati. Bolgar xonlari yorliqlari (xrisovul, argilovul, molivdovul). Afon (Yunoniston) monastiri arxivi.

Oʻrta asrlarda Rossiyada arxivlar

Kiev Rusi davlatining X asrning I yarmiga tegishli hujjatlar. “Rus haqiqati”. Rus knyazlari va Vizantiya imperatorlari diplomatic yozishmalari. Knyazliklar va ularning oʻzaro yozishma hujjatlari. “Царский архив”, “Посольские Приказы”, “Разрядные Приказы”, “Поместные Приказы”, cherkov-monastirlar va boshqa arxivlar faoliyati.

Arab xalifaligi va Usmoniylar imperiyasida arxivlar

Islom dini yoyilishi va u bilan bogʻliq hujjatlar. Xalifalik davlat muassasalari (Devon al-Jund, Devon al-Xaraj, Devon al-Barid) ish yuritish hujjatlari. Qozilik va Vaqf hujjatlari. Usmoniylar imperiyasida ish yuritish tartibi (daftarlar). Toʻp-Kapu saroyi arxivlari. Beyliklar arxivlari. Usmoniylarning Yevropa va Sharq davlatlari bilan oʻzaro urushlari hujjatlari.

Oʻrta asrlarda Eron va Hindistonda arxivlar

Sosoniylar davlatida davlat hujjatlari va ish yuritish tartibi (xazinai-hujjat, devonbon). “Solnoma”lar. Safaviylar davlatida davlat hujjatlari va ish yuritish tartibi. Diplomatik yozishmalar. Guptalar davlatida ish yuritish tartibi. Hind knyaz va rojalari hujjatlari. Budda ibodatxonasi hujjatlari. Shimoliy Hindistondagi Musulmon

sultonlari ish yuritish tartibi va davlat hujjatlari. Hindistonda Bobur va Boburiylar sulolasi davrida ish yuritish tartibi va davlat hujjatlari.

O'rta asrlarda Janubiy-Sharqiy Osiyo mamlakatlarida arxivlar

O'rta asr Xitoy sulolalari arxivlari. Szou-chje, Chju pi szou-chje, Lu fu szou-chje hujjatlari. Guanshu (Pekin) arxivi. Todzi ehromi (Yaponiya) hujjatlari. Mori xonadoninig qadimgi qo'lyozmalari (mondzyo). Syogun hujjatlari. Samuraylar arxivlari. Budda ibodatxonasi arxivlari.

O'rta asrlarda Markaziy Osiyoda arxivlar

Sug'd hukmdorlari ish yuritish tartibi va hujjatshunoslik. Mug' tog'idan topilgan sug'd arxivlari. Markaziy Osiyoda arablar hukmronligi davrida ish yuritish tartibi va hujjatshunoslik. Somoniylar, Qoraxoniylr, Saljuqiylar, Xorazmshohlar, G'aznaviylar davlatida ish yuritish va hujjatshunoslik. Amir Temur va Temuriylar davlatida ish yuritish va hujjatshunoslik.

Yangi va eng davrda arxivlar taraqqiyotining

o'ziga xos xususiyatlari

Yangi davrda Yevropa va Osiyoda ijtimoiy-siyosiy ahvol. XVIII asrda Yevropa va Osiyoda arxiv turlari. XIX asrning birinchi arxiv ishidagi o'zgarishlar. Sulolaviy arxivlari. Tarix jamiyatlarining tashkil etilishi. Yevropada gertsoglik, graflik va knyazliklarida arxiv ishi. Yevropada qirollik arxivlari. Yevropa mustamlakachi davlatlarining tashqi siyosatga va mustamlaka siyosatiga oid hujjatlari. Yevropa davlatlarida arxivlarning markazlashtirilishi, arxiv sohasidagi qonunchilikning kuchayishi va boshqa islohotlar. Turli jamoat tashkilotlari, uyushmalar va partiyalar arxivlarining vujudga kelishi. Doimiy maxsus arxiv nashrlarining paydo bo'lishi. Arxiv sohasiga texnika yangiliklari (foto, ovozli, film, video va raqamli hujjatlar)ning joriy etilishi.

Jahonda xalqaro arxiv tashkilotlarning faoliyati. "Xalqaro arxivchilar kengashi"ning tashkil etilishi (1948-yilda). XAKning asosiy tuzilishi. XAKning hududiy bo'limlari.

Yangi va eng davrda Markaziy Yevropa mamlakatlarida arxivlar

XVIII asrda Yevropada tarmoq (tashqi va ichki ishlar vazirligi, harbiy, dengiz va mustamlaka) arxivlarining kengayishi. Fransiya burjua inqilobining arxiv sohasiga ta'siri (arxiv sohasidagi islohotlar). Xartiyalar xazinasi, Xartiyalar maktabi. XVIII asrning birinchi choragida Angliyada milliy tarixga qiziqishning oshishi. Arxiv sohasiga hukumat e'tibori. 1838-yilda Davlat arxivi (Public record office)ning tashkil etilishi. Tarixchi va arxeolog F.Polgreyfning arxiv sohasidagi yutuqlari. Arxiv sohasida AKT yutuqlaridan foydalanish.

Yangi va eng davrda Sharqiy Yevropa va Bolqon mamlakatlarida arxivlar

Yangi davrda Polsha, Chexoslovakiya, Bolgariya, Ruminiya, Yunonistonda arxiv ishining tashkil etilishi. Bolqon davlatlarining Usmoniylar imperiyasidan ozod bo'lgandan keying davrlarda arxiv sohasidagi islohotlar. Tarmoq arxivlarining vujudga kelishi va rivojlanishi. Markaziy va Milliy davlat arxivlarining vujudga kelishi. Arxiv sohasida AKT yutuqlaridan foydalanish.

Yangi va eng davrda Skandinaviya mamlakatlarida arxivlar

Maxfiy qirollik arxivlari. Tarmoq arxivlarining vujudga kelishi va rivojlanishi. Arxiv qonunchiligidagi islohotlar. Arxiv sohasida AKT yutuqlaridan foydalanish. Arxivshunoslikda "Daniya tizimi". "Nordisk Arkivnyt". "Qiyomat bunker" yoki "Insoniyat arxivi".

Yangi va eng davrda Rossiya imperiyasi va SSSRda arxivlar

Sobiq sovet davlatida arxiv tizimi va uning ittifoqdosh respublikalarga joriy etilishi. Ittifoqdosh respublikalarda arxiv ishining tashkil etilishi. XX asrning 90-yillarida MDH davlatlarida arxiv islohotlari. Xalqaro hamkorlik aloqalari. MDH Markaziy Davlat arxivlari va ularning turlari, tarixiy hujjatlari tavsifi. MDHda arxiv ishi tarixi. MDH davlatlari o'rtasida arxiv hamkorligi, tajriba almashish, arxivlarda zamonaviy texnologiyalarning joriy etilishi. MDH davlatlarida arxivshunoslik kurslari, ta'lim tizimi, ilmiy jurnallar va nashrlar.

Yangi va eng davrda AQSh va Kanadada arxivlar

AQSh Milliy arxivining tashkil etilishi. Milliy arxiv vazifalari. Arxiv qonunchiligi. Milliy arxiv tarkibidagi hujjatlar. Milliy arxivni butlash ishlari. Ikkinchi jahon urushidan so‘ng AQShda Federal arxivlarni tashkil etish muammolari. Arxiv boshqaruv tizimidagi o‘zgarishlar. Arxiv hujjatlarini saqlash muammolari. Shaxsiy arxivlar faoliyati va turlari.

Kanada federal Milliy merosi departamenti faoliyati. “Kanada kutubxonalari va arxivlari to‘g‘risida”gi qonuni. Kanada mahalliy va tarmoq arxivlari.

Yangi va eng davrda Lotin Amerikasi mamlakatlarida arxivlar

Braziliya, Meksika, Argentina davlatlarida arxiv sohasiga e‘tibor qaratilishi. Yagona arxiv boshqaruv tizimini joriy etilishi. Argentina, Meksika Milliy arxivi faoliyati. Arxivlarning tarkibidagi tarixiy hujjatlar va ularning ahamiyati. Kubada Ispaniyaning mustamlakachilik siyosati. Kuba bosh arxivining tashkil etilishi. Kuba arxiv nizomining qabul qilinishi. Arxiv sohasida ilmiy faoliyat.

Yangi va eng davrda Afrika mamlakatlarida milliy arxivlarning tashkil topishi

Afrika davlatlarining mustamlakachilikdan ozod bo‘lishi va milliy arxivlarining tashkil etilishi (Gana, Gvineya va boshqalar). Afrika davlatlarida mustamlakachilik siyosati tarixiga oid Parij, Gaaga, Madrid, Lissabon, Bryussel va boshqa shaharlardagi arxiv hujjatlari. Afrika davlatlarida arxiv sohasidagi muammolar.

Yangi va eng davrda Yaqin Sharq va Osiyo mamlakatlarida arxivlar

Birinchi jahon urushidan so‘ng Turkiyadagi siyosiy ahvol va uning arxiv sohasiga ta’siri. Arxivlar to‘g‘risidagi qonunning qabul qilinishi. Turkiya Markaziy arxivi va uning tarkibidagi hujjatlar. Turkiyada Ikkinchi jahon urushidan so‘ng arxiv sohasidagi islohotlar, qabul qilingan qonun hujjatlari. Suriya, Eron, Iroq, Afg‘oniston mamlakatlarida arxiv ishininng tashkil etilishi. Milliy arxivlarning tashkil etilishi, boshqaruv tizimi, jamg‘armalar tarkibi, kutubxonalaridagi qo‘lyozmalari kolleksiyalari.

Pekin va Nankindagi tarixiy arxivlar. 1959-yildagi “provinsial arxivlar to‘g‘risida”gi va Davlat va partiya tizimidagi arxivlarni birlashtirish” haqida”gi qonuni. “Madaniy inqilob” davrida arxivlarga zarar etishi. Arxiv jurnallari va arxiv kadrlarni tayyorlash masalalar. Xitoyda harbiy, siyosiy kurashlar davrida arxivlar holati. Min va Sin sulolasi arxiv hujjatlari. XXRda arxiv islohotlarining o‘tkazilishi (XX asrning 40—50-yillari). Arxiv institutlarining tashkil etilishi. Bosh arxiv boshqarmasining tashkil etilishi. Yaponiyada arxiv ishi xizmatining tashkil etilishi. Ikkinchi jahon urushidan so‘ng arxivlar holati va arxiv ishidagi muammolar. 1961-yilda Bosh vazir huzuridagi hukumat hujjatlarining saqlanish holatini o‘rganuvchi komissiyaning tashkil etilishi. Tarixiy qo‘lyozmalarni saqlash “Naykaku Bunka” saqlovxonasi.

Yangi va eng yangi davrda Markaziy Osiyoda arxivlar

Markaziy Osiyo davlatlari o‘rtasida arxiv sohasidagi ko‘p tomonlama va ikki tomonlama aloqalar. Arxiv sogasidagi qonunchilik islohotlari. O‘zbekiston Respublikasi O‘zarxiv agentligining Yevrosiyo hududiy bo‘limiga a‘zo bo‘lishi va Yevrosiyodagi arxiv kengashi yig‘ilishlaridagi ishtiroklari. O‘zbekiston Respublikasining arxiv sohasidagi xalqaro aloqalari.

O‘ZBEKISTONDA ARXIV ISHI TARIXI **FANI BO‘YICHA**

O‘rta Osiyoda arxiv ishining shakllanishi va taraqqiyotining ilk bosqichlari.

O‘rta Osiyo hududida qadimgi davlat va davlat arxiv muassasalarining paydo bo‘lishi. arxiv muassasalari faoliyati. Davlatlar kengashlari arxivlari. Ilk harbiy-demokratik boshqaruv. “Avesto” - O‘rta Osiyo va O‘zbekistonning qadimiy tarixi va boshqaruviga oid ilk yozma manba. O‘rta Osiyo sivilizasiyasining namunasi bo‘lgan ilk yozuv va arxivhujjatlarining topilishi. Parfiya va Tuproqqal’a arxivining topilishi hamda o‘rganilishi. Qadimgi Nisadan topilgan Parfiya arxivi.

Ilk o'rta asrlarda ish yuritish. VI-XII asrlarda arxiv ishi va ish yuritish.

Ilk o'rta asrlarga oid Mug' arxivining topilishi va o'rganilishi. IX-XII asrlarda hukmron bo'lgan sulolalar davrida kutubxona-arxivlarining shakllanishi. O'lkamiz madaniyati tarixida muhim rol o'ynagan sug'd yozuvi mil. av. III-II asrlarda shakllangan. Buyuk Ipak yo'li va uning shaxobchalari bo'ylab sug'd tili va yozuvi ham keng tarqala borgan. Ettisuv, Xo'tan, Mo'g'iliston hududlarida sug'd yozuvlarining topilishi.

IX-XII asrlarda hukmron bo'lgan sulolar davrida kutubxonaarxivlarining shakllanishi. IX-XII asrlarda hukmron bo'lgan sulolar davrida kutubxonaarxivlarining shakllanishi. Manbalardan malumki, toxiriylar, somoniylar, qoraxoniylar, g'aznaviylar va xorazmshohlar saroylarida kutubxona arxivlari mavjud bo'lgan. Bu davrda Marv, Nishopur, Ray, Balx, Hamadon, Tus, Buxoro, Samarqand, Urganch, Xiva, Nisa, Termiz va boshqa shaharlarning har birida o'nlab davlat, vaqf va shaxsiy kutubxonalar vujudga kelishi. Arastu, Aflotun, Iqlidus, Batlimus, Suqrot, Arximedlarning nodir qo'lyozmalari, shuningdek, qadimgi hind, pahlaviy, Yunon, arab, fors va turkiy tillarda yozilgan olim, mutafakkirlar asarlarining asl nusxalari, tarjimalari, kutubxonachilik yuqori darajada rivojlanishi. Kutubxona arxivlar shaxsiy, vaqf (masjid va madrasalarda) va saroyda tashkil etilganligi.

O'rta asrlarda ish yuritish. XIII-XV asrlarda ish yuritish.

Temuriylar davrida kutubxonachilik, hujjatchilik va ish yuritishning o'ziga xosligi. O'rta Osiyo Amir Temur davriga kelib iqtisodiy-siyosiy, ijtimoiy va madaniy tomondan rivojlana boshlashi. Bu davrga kelib ko'plab kalligraflar, rassomlar, san'at ustalari, xattotlar etishib chiqdi, kitobchilik sohasida yangi burulish yuz berdi. Amir Temur va temuriylar davrida ham kutubxona-arxivlari mavjud bo'lgan. Ayniqsa Amir Temur harbiy yurishlari davrida ko'pgina nodir qo'lyozma asarlarini Movarounnahrga olib kelishi. XV asrning ikkinchi yarmida Hirot yirik ilmiy va madaniy markaz bo'lganligi. Amir Temur va temuriylar davrida hujjatchilik va ish yuritish tizimiga oid ba'zi bir hujjatlar bizgacha yetib kelgan.

O'rta Osiyo xonliklar davrida arxiv ishi.

Xiva xonligi arxivi va uning o'rganilishi. O'rta Osiyo mintaqasida mavjud bo'lgan Qo'qon va Xiva xonliklari va Buxoro amirligida o'ziga xos tarzda ish yuritish, hujjatchilik shu bilan birgalikda arxiv tizimi. Xiva xonlari arxivini birinchi bo'lib, 1936-yili sharqshunos olim P.P.Ivanov tomonidan tasodifan topib olinishi va o'rganib chiqilishi. 1951-1956 yillar Sharqshunoslik institutida katta ilmiy xodim lavozimida ishlagan, 1953 yil "Xiva xonligida feodal yer egaligi va davlat tuzilishi" mavzusida doktorlik dissertatsiyasini himoya qilgan M.Yo'ldoshev tomonidan ilmiy muomalaga kiritilishi. O'zbekiston Respublikasi Milliy Arxivi 125-raqam tarix fondi "Xiva xonlari devonxonasi" va "Xiva xonlari arxivi" deb atalgan birinchi va ikkinchi tavsiflari "Iqtisod" va "Qozi vasiqlari" bo'limida, hamda 323-fond birinchi tavsifida saqlanayotgan vaqfnomalarda Xiva madrasalari va ularning iqtisodiy manbalari to'g'risida noyob hujjatlar mavjudligi.

O'zbekiston Respublikasi Milliy Arxivi I-126-jamg'armada saqlanayotgan Buxoro amirligiga qarashli bo'lgan "Qo'shbegi arxivi", Qo'qon xonlari arxivi ham 1876-yil noyabr oyida general-gubernator K.P.Kaufman buyrug'i bilan sharqshunos A.Kun tomonidan Peterburg shahridagi Imperator kutubxonasiga jo'natilgan. Qo'qon xonlari arxivi P.P.Ivanov tomonidan Xiva xonlari arxivi bilan bir vaqtda topilgan bo'lishiga qaramay, ilmiy jihatdan o'rganilmagan edi. Hujjatlarning dastlabki tafsiloti 1968-yilda sharqshunos olim A.L.Troitskaya tomonidan "Qo'qon xonlari arxivi katalogi" nomi bilan chop qilingan. Qo'qon xonlari arxivi ham 1962-yilda 3800 yig'majild tartibida mamlakatimizga olib kelingan va hozirda O'zbekiston Respublikasi Markaziy Davlat arxivida saqlanmoqda.

Rossiya imperiyasi davrida turkistonda arxiv ishi.

Rossiyasi imperiyasi boshqaruvi davrida Turkistonda arxiv ishi va boshqaruv tartibi. Turkiston general-gubernatorligi kanselyariyasining tashkil etilishi. Turkiston o'lkasida mustamlaka boshqaruvi davrida turli xil idoralar faoliyat ko'rsatib, ularning hujjatlari joylarda saqlanishi va ijtimoiy-siyosiy mohiyati. Turkiston general-

gubernatorligi devonxonasi arxivida saqlangan fondlar. Turkiston general-gubernatorligi devonxonasi arxivining tadqiqotchilar tomonidan o'rganilishi.

Turkistonda arxiv ishi tarixi (1917-1924 yillar).

Turkiston ASSRda arxiv ishining tashkil etilishi. Arxivlarni markazlashtirish. Yagona davlat arxiv fondi (YADAF) faoliyati. Turkistonda arxivlarda ish yuritish. 1918-yil 1-iyunda qabul qilingan "RSFSRda arxiv ishini qayta qurish va markazlashtirish haqida"gi dekreti. Arxiv ishi Markaziy boshqarmasi va uning asosiy bo'linmalari faoliyati.

Sobiq ittifoq davrida O'zbekistonda arxiv ishi (1925-1941 yillar).

1925–1941 yillarda O'zbekiston SSRda arxiv ishining tashkil qilinishi. O'zbekiston SSRda arxiv ishining tashkil etilishi. Arxivlarni markazlashtirish. YADAJ faoliyati. O'zbekiston SSR arxivlarida ish yuritish. Sovet ittifoqi boshqaruvi davrida O'zbekistonda arxiv ishining holati. 1940-yil yanvar oyida sobiq SSSR Fanlar Akademiyasining O'zbekistondagi filiali ochilishi va uning faoliyati. Ikkinchi jahon urushi (1941–1945) yillarida O'zbekistonda arxiv ishi. O'zSSR kino-foto-fonohujjatlar Markaziy arxivi tashkil qilinishi.

O'zbekistonda arxiv tizimining rivojlanishi tarixi (1950-1990-yillar).

Ikkinchi jahon urushdan keyingi yillarda O'zbekiston SSRda arxiv ishi. O'zbekiston SSR tashkil topgan dastlabki yillarda arxiv ishining holati. 1961-1965-yillarda ilmiy tashkilotlar tomonidan arxeografik hujjatlar to'plamlari chop etilishi. 1986-1990-yillarda arxiv ishlarini tashkil qilishda muhim o'zgarishlar. Davlat arxivlarining ekspert tekshiruv komissiya (ETK) larining vazifalari.

O'zbekistonda arxiv ishini tashkil etilishi.

O'zbekiston Respublikasida arxiv ishining tashkil qilinishi. Arxiv ishi to'g'risidagi qonunning mohiyati. O'zbekistonda arxiv sohasini takomillashtirish

borasida qabul qilingan huquqiy me'yoriy hujjatlar. O'zbekistonda arxiv ishini takomillashtirish va uning ijtimoiy-siyosiy mohiyati.

“O‘zarxiv” agentligining tashkil topishi va faoliyati.

“O‘zarxiv” agentligining arxiv ishi bo'yicha olib borayotgan ishlari. O'zbekistonda arxiv ishini takomillashtirish borasida qabul qilingan qonunlar. O'zbekistonda arxiv ishini takomillashtirish borasida qabul qilingan qarorlar. Arxiv ishi va ish yuritish tizimi boshqaruvining ijtimoiy-siyosiy mohiyati. Arxiv boshqaruviga oid islohotlar.

O‘zbekistonda arxiv ta’limi.

O'zbekistonda arxiv ta'limi va arxivshunos kadrlar tayyorlashning dolzarbligi. Mustaqillikning dastlabki yillarida arxiv sohasidagi yangi usullar va texnologiyalarni joriy etish, ilmiy tadqiqotlar o'tkazish va ilmiy-uslubiy ishlanmalar yaratish, xamda arxiv xizmatini takomillashtirish ishlari borasida sezilarli kamchiliklar aniqlandi. Sohada malakali kadrlarni yetishmasligi, arxiv hujjatlarini sifatli shakllantirish, komplektlash, hisobga olish, saqlash va undan foydalanish ishlarini tashkil etish dolzarb masalaga aylanganligi.

O‘zbekiston Respublikasi milliy arxivlari.

O'zbekiston Respublikasi Markaziy davlat arxivlarining tashkil topishi va faoliyati. O'zbekiston Respublikasi Milliy arxivlarida saqlanayotgan fondlar. O'zbekiston Respublikasi Milliy arxivlaridagi shaxsiy fond hujjatlarining tavsifi va ularning ijtimoiy-siyosiy ahamiyati. O'zbekiston Respublikasi kino, surat va ovozli hujjatlar Milliy arxivida saqlanayotgan fondlar. Mustaqillik yillarida O'zR KSOH MA da amalga oshirilgan islohotlar. O'zbekiston Respublikasi Ilmiy-texnikaviy va tibbiyot hujjatlari Milliy arxividagi hujjatlar va ulardan foydalanish.

O‘zbekiston arxivchilarining xalqaro aloqalari.

Arxiv ishi sohasida qabul qilingan davlatlararo bitimlar. Arxiv sohasini rivojlantirishda xalqaro hamkorlikning ahamiyati. O'zbekiston tarixiga aloqasi

bo'lgan, yurtimizda yashayotgan insonlarning kechagi o'tmishini izohlaydigan hujjatlarni aniqlab, ularni Vatanimizga keltirish uchun alohida komissiya tuzilishi.

ARXIV ISHI NAZARIYASI VA AMALIYOTI **FANI BO'YICHA**

Fanning maqsad va vazifalari. Arxivlarning ijtimoiy ahamiyati.

Arxivlarning tarixiy evolyusiyasi. Arxiv ishiga oid asosiy tushunchalar.

Kirish. Arxiv ishi nazariyasi va amaliyoti fanining maqsad hamda vazifalari. Fanning ob'ekti va predmeti. Fanning boshqa fanlar bilan aloqadorligi. Arxiv sohasiga oid asosiy tushunchalar. Arxiv muassasasi, arxiv hujjati tushunchasining paydo bo'lishi. Hujjatlarning turlari va ularni arxivlarga topshirish masalasi. Davlat arxivlari. Nodavlat arxivlari. Idoraviy arxivlar. Arxivlarning jamiyat hayotida tutgan o'rni.

Arxiv hujjatlari va yozuvlarini tuzishda qo'llaniluvchi uslub va texnologiyalar evolyusiyasi. Arxiv ishining insoniyat faoliyatining boshqa sohalari bilan aloqadorligi.

Arxivlarni boshqarish va boshqaruvning asosiy vazifalari. O'zbekistonda arxiv ishini boshqarishning huquqiy asoslari.

Arxiv huquqi atama va tushuncha sifatida. O'zbekistonda arxiv ishini boshqarishning huquqiy asoslari. O'zbekistonda arxiv ishi va uning huquqiy asoslari tarixi. Mustaqil O'zbekistonda arxiv ishi nazariyasi va amaliyotining huquqiy asoslari: dastlabki bosqich (1991-2001 yy.) va ikkinchi bosqich (2001 yildan hozirgi kungacha). Arxiv ishi sohasida qabul qilingan O'zR qonunlari va O'zR Mahkamasi Qarorlari.

Arxivlar hamda hujjatlashtirish boshqaruvining asosiy vazifalari. Arxiv tarmog'i boshqaruvining huquqiy, ma'muriy, hududiy xususiyatlari. Arxivlashtirish, arxiv yozuvlarini olib borish, inventarizatsiya qilish jarayonlari boshqaruvining asosiy ishtirokchilari.

O‘zbekiston Respublikasida arxiv ishini boshqarish tizimi. O‘ZR Vazirlar Mahkamasi huzuridagi “O‘zarxiv” agentligi faoliyati. Arxivshunoslar va zamonaviy biznes sohasida faoliyat yurituvchi menedjerlar faoliyati.

Arxiv menejmenti asoslari. O‘zR Vazirlar Mahkamasining 1999-yil 30-oktyabrdagi №482-sonli “Arxiv ishi bo‘yicha me‘yoriy hujjatlarni tasdiqlash to‘g‘risida” Qarori va unga 3-ilova qilingan “O‘zbekiston Respublikasi Bosharxiv to‘g‘risidagi” Nizom. O‘zR Vazirlar Mahkamasi 2004-yil 3-fevraldagi “Arxiv ishini boshqarish tizimini yanada takomillashtirish to‘g‘risida”gi Qarori va unga ilova “O‘zarxiv agentligi to‘g‘risidagi” Nizom. “O‘zarxiv” agentligining tarkibiy tizilmasi. Markaziy davlat arxivlari va ularning tarkibiy tizilmasi. Boshqaruv tizimining asosiy funksiyalari. Arxiv ishini rejalashtirish. SHaxsiy tarkib bilan ishlash. Arxivlarda marketing tizimi. Arxivlarni boshqarish sohasida qo‘llaniluvchi asosiy atama va tushunchalar. Arxivchilar hujjatlari va zamonaviy biznes, davlat va notijorat sohasida faoliyat yurituvchi menedjerlar mas‘uliyati.

Milliy arxiv boshqaruvi va tayanchi. O‘zbekiston milliy arxiv fondining tashkil etilishi va ish yuritish tartibi.

O‘zbekiston Milliy arxiv fondi (MAF) tushunchasi. O‘zMAFni shakllantirish. O‘zR Vazirlar Mahkamasining 1999-yil 30-oktyabrdagi № 482-sonli “Arxiv ishi bo‘yicha me‘yoriy hujjatlarni tasdiqlash to‘g‘risida” Qarori va unga 1-ilova qilingan “O‘zbekiston Respublikasi Milliy arxiv fondi to‘g‘risida” Nizom. O‘z.R MAF tarkibiy bo‘limlari. O‘z.R MAFning davlatga tegishli arxiv fondi tushunchasi va uning hujjatlari. O‘z.R MAFning davlatga tegishli bo‘lmagan arxiv fondi tushunchasi va uning hujjatlari. Shaxsiy jamg‘arma fondlari hujjatlari. O‘z.R Vazirlar Mahkamasining № 482-son Qaroriga qo‘shimcha va o‘zgartirishlar kiritish to‘g‘risidagi 2006-yil 6-iyundagi 131-sonli Qarori. Arxiv turlari. Arxiv hujjatlari turlari. Hujjatlarni ro‘yxatga olish tartiblari.

Arxiv hujjatlarini doimiy saqlovga tanlab olish. Hujjatlarni saqlash tizimlari evolyusiyasi va tavsifi. Arxiv hujjatlari qimmatdorligi ekspertizasini tashkil etish.

O‘zMAF doirasida arxiv hujjatlarini doimiy saqlovga tanlab olish tamoyillari. Ekspertiza o‘tkazishda hujjatlar mazmunining ahamiyati. Arxiv jamg‘armasini tashkil qilgan idoraning ahamiyati. Hujjatlar paydo bo‘lgan vaqti, joyi va voqeaning ahamiyati. Hujjatning qaysi muallifga tegishli ekanligi. Ma’lumotning takrorlanishi. Arxiv fondi hujjatlarining saqlanganlik holati. Hujjatlarning yozilgan material, tili va badiiy xususiyatlari. Turli usullardan hujjatlar qimmatdorligi ekspertizasini o‘tkazishda foydalanish masalalari. Arxivlarda hujjat saqlash. Arxiv jihozlari. Arxivlarda hujjatlar saqlash xavfsizligi. Saqlash sharoitlari. Saqlashni takomillashtirish. Arxivlarni himoyalash.

O‘ZMAF hujjatlarini hisobga olish. Arxiv jamg‘armalarini butlash.

Arxivlar va ularning hisobdorligi.

O‘zR Vazirlar Mahkamasining 1999-yil 30-oktabrdagi № 482-sonli “Arxiv ishi bo‘yicha me‘yoriy hujjatlarni tasdiqlash to‘g‘risida” Qarori va unga 2-ilova “O‘zbekiston Respublikasi Milliy arxiv fondi hujjatlarini Davlat ro‘yxatidan o‘tkazish tartibi”. Markazlashgan davlat hisobi. Hisoblarni markazlashtirish. Hisoblar dinamikasi. Hisob ishini aniqligini ta‘minlash. O‘z.R MAF hujjatlarini davlat hisobiga olishni tashkil etish. Hisob hujjatlarini (ichki va tashqi) yurgizish. Davlat hisobiga olish guvohnomasi va daftari. Milliy arxiv fondi tayanchi va uni boshqarish tartiboti. Arxivlar tuzilishi va vazifalari. Hujjatlar qimmatliligini aniqlash, hujjatlarni saqlash ro‘yxatlaridan chiqarish va bartaraf etish qoidalari.

O‘ZMAF hujjatlariga ilmiy ma’lumotnoma apparatini tuzish tartib. Arxiv hujjatshunosligi sohasidagi atama va tushunchalar.

Arxivlarni butlash tartibi va uni amalga oshirish bosqichlari. Butlash manbai tushunchasi. Arxiv jamg‘armalarini butlash va tamoyillari. Hujjatlarni arxivlarda saqlashga tayyorlash va topshirish tartiblari. Hujjatlar qimmatdorligini aniqlashning

maqsad va vazifalari. Hujjatlar ekspertezasini amalga oshirishning o'ziga xos xususiyatlari.

Arxiv hujjatlari klassifikatsiyasi. O'zMAF hujjatlariga ilmiy-ma'lumotnoma apparati tuzish tamoyillari. Ilmiy-ma'lumotnoma apparati tizimini takomillashtirish masalalari. Katalog, yo'riqnoma, ro'yxat, ma'lumotnoma, ko'rsatkichlar tuzish tartiblari. Kataloglar va ularning turlari. Arxivlarning ilmiy-ma'lumotnoma apparati (IMA) hujjatlarining asosiy turlari. Kataloglashtirish va joylashtirish masalalari.

Arxiv hujjatlaridan foydalanish. Arxiv foydalanuvchilari va foydalanish turlari.

Arxiv hujjatlaridan foydalanish turlari. Arxiv hujjatlaridan foydalanish va undan ko'zlangan maqsad. Arxiv hujjatlaridan foydalanish shakllari. O'zMAF hujjatlari bilan ishlash tartibi va uni boshqarish.

Arxiv evristikasi asoslari. Hujjatlarni aniqlash va izlashni tashkil etish. Arxiv hujjatlaridan foydalanishni tahlil etish. O'zbekiston Respublikasi davlat arxivlari o'quv xonalarida foydalanuvchilarning ishlash qoidalari. Arxiv hujjatlarining qimmatligini aniqlash va arxiv hujjatlaridan foydalanishga ruxsat berish muammolari.

Arxiv ishini zamonaviy texnika vositalari bilan ta'minlash. Raqamli arxivlar va saqlash tartibi.

Arxiv texnika taraqqiyoti bosqichlari. Arxiv ishida qo'llanuvchi zamonaviy texnika vositalari va ularning turlari. Arxiv ishiga axborot-kommunikatsiya texnologiyalarini tadbiq etish. Elektron hujjatlar va arxivlar.

“O'z.R banklarida elektron arxiv ishlarini yuritish tartibi to'g'risida”gi Yo'riqnoma. “Axborot resurslarining arxiv nusxalarini yaratish va ularni davlat saqloviga topshirish tartibi bo'yicha” Yo'riqnoma. O'zR Prezidentining 2008-yil 21-avgustdagi PQ-949-sonli “Koreya Respublikasi Hukumatining grant mablag'larini jalb etgan holda O'zbekiston Respublikasi Markaziy davlat arxivlarini Rekonstruksiya qilish hamda ularni texnik

modernizatsiyalash chora-tadbirlari to'g'risida"gi Qarori. "Elektron arxiv to'g'risida"gi namunaviy Nizom.

Hujjatlarning raqamli nusxalarini tuzish hamda turli materiallarda yaratilgan hujjatlarni raqamlashtirish qoidalari. Raqamli arxivlar tizimlari va ularning ahamiyati. Raqamlangan ma'lumotlarni Internetga kiritish.

RAQAMLI MANBALAR VA ELEKTRON ARXIV **ASOSLARI FANI BO'YICHA**

Raqamli hujjatlar va elektron arxivlarni yaratishning huquqiy-meyoriy asoslari

Raqamli manbalar va elektron arxiv asoslari fanining maqsad va vazifalari. Fanning obyekti va predmeti. Fanning amaliy ahamiyati va dolzarb muammolari. Fanning boshqa fanlar bilan aloqadorligi. Elektron arxiv sohasiga oid asosiy tushunchalar.

O'zbekiston Respublikasida elektron hujjat va elektron arxivlarni yaratish borasida qabul qilingan huquqiy-meyoriy hujjatlar: O'zbekiston Respublikasining "Elektron raqamli imzo to'g'risida"gi (2003-yil 11-dekabr), "Axborotlashtirish to'g'risida"gi (2003-yil 11-dekabr), "Elektron hujjat almashuvi to'g'risida"gi (2004-yil 29-aprel) qonunlari. O'zbekiston Respublikasi hukumati qarorlari va boshqa meyoriy hujjatlar: O'zbekiston Respublikasi Prezidentining "Koreya respublikasi hukumatining grant mablag'larini jalb etgan holda O'zbekiston Respublikasi MDAlarini rekonstruksiya qilish hamda ularni texnik modernizatsiyalash chora tadbirlari to'g'risida"gi PQ-949 Qarori (2008-yil 21-avgust), "Elektron arxiv to'g'risidagi Namunaviy Nizom" (2012-yil 2-fevral).

Raqamli manbalarning tarixiy manbaviy ahamiyati

Raqamli manbalarning kelib chiqish tarixi. Raqamli manbalarning turlari. Raqamli meros tushunchasi. Raqamli merosning manbaviy ahamiyati. Raqamli manbalarni turkumlashtirish muammolari.

Tashkilot, muassasa, korxonalar ish yuritishida raqamli hujjatlarning shakllanishi

Ish yuritishda kompyuter texnikasidan foydalanish. Raqamli elektron hujjat haqida tushuncha. Raqamli elektron hujjatlarni yaratish va saqlash tartib-qoidalari.

Hujjatlarni raqamli shakliga o'tqazish tartiblari. Disk, disket va flesh-kartalardan foydalanish. Elektron hujjatlarni idoraviy va davlat arxivlariga topshirishga tayyorlash. Arxiv hujjatlarini raqamlashtirish talablari.

Arxiv ishini kompyuterlashtirish

Davlat arxivlari faoliyatida zamonaviy axborot-kommunikatsiya texnologiya vositalaridan foydalanish bosqichlari. Hujjatlardan nusxalar olish. Sug'urta fondini va foydalanish fondini yaratish. "Alohida qimmatli hujjatlarni elektron nusxalarini yaratish bo'yicha Yo'riqnoma". Axborot resurslarining arxiv nusxalarini yaratish va ularni davlat saqloviga topshirish tartibi bo'yicha Yo'riqnoma" (2007-yil 13-avgust).

Arxiv faoliyatida internet tarmog'idan foydalanish. Markaziy davlat arxivlari elektron saytlari. Elektron saytlarga ma'lumotlarni joylashtirish tartib-qoidalari. Axborotlashtirish sohasini davlat tomonidan tartibga solish.

Elektron arxivlar

Elektron arxiv haqida tushuncha. Elektron arxiv huquqiy-meyoriy bazasi. "Elektron arxiv to'g'risidagi Namunaviy Nizom" 2012-yil 2-fevral. Elektron arxivlarni yaratishdan maqsad va vazifalar. Elektron arxivlarning texnik-dasturiy baza va fayllariga bo'lgan talablar.

Tashkilotlarning elektron arxivlari faoliyatini tashkil etish. Elektron arxivlarda ish yuritish tartiblari. Tashkilotda elektron arxiv hujjatlarini tartibga solish tartiblari. Elektron axborotlarni muhofaza etish.

Elektron arxiv hujjatlarini ekspertiza qilish, saqlash va foydalanish tartib-qoidalari

Elektron arxiv hujjatlarini ekspertiza qilish tamoyillari. Elektron hujjatlarni saqlash tartiblari. Axborot resurslarining qimmatini ekspertiza qilish. Axborot

resurslarining arxiv nusxalarini yaratish tartibi. Axborot resurslarining arxiv nusxalarini davlat arxivlariga topshirish tartibi. Alohida kimmatli hujjatlarni elektron nusxasini yaratish va ularni saqlash xonasiga qo'yiladigan talablar.

Elektron arxiv hujjatlaridan foydalanish qoidalari. Elektron hujjat va ma'lumotlarni qidirib topish. Ma'lumotlarni boshqarish dasturi bilan ishlash. Axborot resurslaridan foydalanish. Axborot tizimlarining tarmoqlararo bog'lanishi. Elektron hujjatlarga qayta ishlov berish talablari.

Elektron arxiv ilmiy-ma'lumotnoma apparati tizimi

Elektron arxiv hujjatlariga ilmiy ma'lumotnoma apparatini tuzish tartiblari. Elektron opis tushunchasi. Elektron katalog tushunchasi. Elektron hujjatlarni saqlanish muddati qo'rsatilgan namunaviy ro'yxat. Arxiv hujjatlari elektron katalogini yaratish tartibi: "Elektron katalog tuzish to'g'risidagi Yo'riqnoma". Elektron arxivlarning qulayliklari va ushbu sohadagi dolzarb muammolar.

Jahonning yetakchi davlatlarida elektron arxivlarni yaratish tajribasi

Jahonning yetakchi davlatlarida elektron hujjat va elektron arxivlarni yaratish borasida qabul qilingan huquqiy-meyoriy hujjatlarning o'ziga xosligi. Elektron arxiv va elektron kutubxonalar faoliyatini yo'lga qo'yish borasidagi jahon tajribasi: Germaniya, Buyuk Britaniya, AQSH va Rossiya misolida.

**5220300 – Arxivshunoslik ta'lim yo'nalishi bo'yicha fanlararo yakuniy
davlat attestatsiya sinovi**

YOZMA ISH SAVOLLAR TO'PLAMI

**O'ZBEKISTONNNNG DAVLAT MUASSASALARI TARIXI
FANI BO'YICHA**

1. O'rta Osiyo hududida qadimgi davlat muassasalarini payo bo'lishi.
2. O'rta Osiyoda Ahmoniylar davridagi davlat boshqaruvi.
3. Yunon-makadoniyaliklar davridagi davlat boshqaruv.
4. Eftaliylar davridagi davlat boshqaruvi.
5. Turk hoqonligining davlat tizimi va hoqonlikdagi davlat muassasalari
hususiyatlari.
6. O'rta Osiyoda arab halifaligi davlat boshqaruvi va davlat muassasalar tizimi.
7. Somoniylar davlat muassasalari boshqaruv tizimi.
8. Qoraxoniylar davlat muassasalari boshqaruv tizimi
9. G'aznaviylar davlat muassasalari boshqaruv tizimi
10. Saljuqiylar davlat muassasalari boshqaruv tizimi .
11. Anushteginlar davlatining tashkil topishi.
12. Shayboniylar davlat muassasalari boshqaruv tizimi
13. Ashtarxoniylar sulolasining hokimyatga kelishi.
14. Ashtarxoniylar davlat muassasalari boshqaruv tizimi
15. O'zbek davlatchiligi tarixida Kushon davlatining tutgan o'rni.
16. Saljuqiylar davlatining tashkil topishi.
17. Saljuiylar davlatining mudofa tizimi.
18. Saljuqiylar davlatining davlat muassasalari tizimi.
19. Xorazmshohlar davlat muassasalari boshqaruv tizimi
20. Xorazmshohlar davlatining siyosiy tarixi.
21. Amir Temur davlatining davlat muassasalari tizimi.
22. Amir Temur va temuriylar davrida davrida ijtimoiy tuzum

23. Shayboniylar davrida ijtimoiy tuzum.
24. Shayboniylar davri davlatchiligi.
25. Buxoro amirligi davlat boshqaruvi.
26. Xiva xonligi davlat boshqaruvi.
27. Qoqon xonligi davlat boshqaruvi.
28. Buxoro amirligi va Xiva xonligining siyosiy tuzumi.
29. Mustaqil O‘zbekiston davlatchiligi:davlat qurilishi va boshqaruvi
30. O‘rta osiyo xududida qadimgi davlat muassasalarining vujudga kelishi.
31. Birinchi jahon urushi davrida davlat boshqaruvi.Davlat muassasalari.
32. Rossia imperiyasi davrida Turkistonni boshqarish xususiyatlari.
33. XX asr boshida Turkistonda davlat muassasalari tizimining shakllanishi.
34. Turkiston general-gubernatorligining boshqaruv tizimi.markaiy davlat muassasalari.
35. Xorazm Xalq Sovet Respublikasi davlat boshqaruvi.
36. Buxoro Xalq Sovet Respublikasi davlat boshqaruv organlari.
37. Turkiston viloyati davlat muassasalari.
38. 1920-1930 yillarning ikkinchi yarmida O‘zbekistonda davlat boshqaruv organlari.
39. Sovet tuzumiga qarshi qarshi qurolli kurash.Turkiston (Farg‘ona)muvaqqat muhtoriyatining tuzilishi va faoliyati.
40. Ikkinchi jahon urushi davrida davlat boshqaruvining hususiyatlari.
41. 1945-1980 yillarda O‘zbekistonda davlat boshqaruv muassasalari.
42. 1989-1990 yillarda davlat boshqaruvida siyosiy islohotlar.
43. O‘zbekistonda Prezident institutining tashkil topishi.
44. Mustaqil O‘zbekistonda yangi hokimyat tizimining shakllanishi
45. O‘zbekiston Respublikasida president boshqaruvi.
46. O‘zbekiston Respublikasi parlamenti-Oliy Majlisning tashkil etilishi
47. O‘zbekiston Respublikasida sud va sudlov hokimiyati.

48. Mahalliy davlat hokimiyati idoralarining tuzilish tartibi va faoliyati.
49. Siyosiy partiyalar,jamoat tashkilotlari va ommaviy axborot vositalari faoliyati.
50. Mahalliy o‘zini-o‘zi boshqarishning tashkil etilishi

JAHON ARXIVLARI TARIXI

FANI BO‘YICHA

1. Arxivlar haqida tushuncha.
2. Insoniyat taraqqiyotida arxivlarning o‘rni va ahamiyati.
3. Qadimgi Sharqda ilk arxivlarning paydo bo‘lishi va rivojlanishi.
4. Qadimgi Misrda arxivlarning paydo bo‘lishi va rivojlanishi.
5. Qadimgi Shumer arxivlari.
6. Qadimgi Akkad arxivlari.
7. Qadimgi Elam podsholigi arxivlari.
8. Qadimgi Xett podsholigi arxivlari.
9. Qadimgi Ossuriya arxivlari.
10. Qadimgi Bobil podsholiklari arxivlari.
11. Qadimgi Eron podsholiklarida arxivlarning paydo bo‘lishi va rivojlanishi.
12. Qadimgi Parfiya podsholigi arxivlari.
13. Qadimgi Midiya podsholigi arxivlari.
14. Ahamoniylar podsholigida arxivlar.
15. Qadimgi Xitoyda arxivlarning paydo bo‘lishi va turlari.
16. O‘rta asrlari shakllanish va rivojlanishining o‘ziga xos xususiyatlari.
17. O‘rta asrlarda cherkov va monastirlarda ish yuritish va arxivlar.
18. Vatikan arxivi: tarix va hozirgi zamon.
19. O‘rta asrlarda Yevropada turli muassasa arxivlarining paydo bo‘lishi va rivojlanishi.
20. O‘rta asrlarda Fransiyada arxivlar.
21. O‘rta asrlarda Angliyada arxivlar.

22. O'rta asrlarda Germaniyada arxivlar.
23. O'rta asrlarda Ispaniyada ish yuritish va arxivlar.
24. O'rta asrlarda Portugaliyada ish yuritish va arxivlar.
25. O'rta asrlarda Italiyada ish yuritish va arxivlar.
26. O'rta asrlarda Polshada arxivlar.
27. O'rta asrlarda Chexiyada arxivlar.
28. O'rta asrlarda Vengriyada arxivlar.
29. O'rta asrlarda Daniyada arxivlar.
30. O'rta asrlarda Norvegiyada arxivlar.
31. O'rta asrlarda Shvetsiyada arxivlar.
32. Vizantiyada hujjatshunoslik va arxiv ishi.
33. O'rta asrlarda Bolgariyada hujjatshunoslik va arxiv ishi.
34. O'rta asrlarda Gretsiya va Serb podsholigida hujjatshunoslik va arxiv ishi.
35. O'rta asrlarda Rossiyada arxivlar.
36. O'rta asrlarda Arab xalifaligida ish yuritish hujjatlari va arxivlar.
37. O'rta asrlarda Usmoniylar imperiyasida ish yuritish hujjatlari va arxivlar.
38. O'rta asrlarda Eronda hujjatshunoslik va arxivlar.
39. O'rta asrlarda Hindistonda hujjatshunoslik va arxivlar.
40. O'rta asrlarda Xitoyda ish yuritish va arxivlar.
41. O'rta asrlarda Mo'g'ulistonda ish yuritish va arxivlar.
42. O'rta asrlarda Yaponiyada ish yuritish va arxivlar.
43. Yangi davrda arxivlar taraqqiyotining o'ziga xos xususiyatlari.
44. Yangi va eng yangi davrda Yevropada arxiv ishi.
45. Yangi va eng yangi davrda Osiyo mamlakatlarida arxiv ishi.
46. Yangi va eng yangi davrda Afrika mamlakatlarida arxiv ishi.
47. Yangi va eng yangi davrda AQSh va Kanadada arxiv ishi.
48. Yangi va eng yangi davrda Lotin Amerikasi mamlakatlarida arxiv ishi.
49. Eng davrda arxivlar taraqqiyotining o'ziga xos xususiyatlari.

50. Raqamli arxivlarning vujudga kelishi va rivojlanishi.

O‘ZBEKISTONDA ARXIV ISHI TARIXI **FANI BO‘YICHA**

1. Arxiv atamasi va arxiv hujjati tushunchasi.
2. O‘rta Osiyoda topilgan ilk yozuv namunalari.
3. Qadimgi baqtriya yozuvi va arxivi.
4. Qadimgi Nisadan topilgan Parfiya arxivi.
5. Tuproqqal’a arxivi.
6. Zardushtiylik dini, tarixi va Avesto kitobi.
7. IX-XII asrlarda hukmron bo‘lgan sulolar davrida kutubxona-arxivlarining faoliyati.
8. Buxorodagi Samoniylarning “Savoi-al-Xikma” kutubxonasi.
9. Amir Temur va temuriylar davridagi kutubxona-arxivlari.
10. Xiva xonligi arxivi.
11. Buxoro amirligi qo‘shbegi arxivi.
12. Qo‘qon xonligi arxivi.
13. A.L.Kunning kolleksiyasi.
14. O‘zbek xonliklari arxiv muassasalari va ularning boshqaruv tizimi.
15. O‘zbek davlatchiligi tarixida vaqf hujjatlarining o‘rganilishi va ahamiyati.
16. Turkiston general-gubernatorligi kanselyariyasi.
17. Turkiston general-gubernatorligi devonxonasi arxivida saqlangan fondlar.
18. Turkiston general-gubernatorligi devonxonasi arxivining tadqiqotchilar tomonidan o‘rganilishi.
19. Turkiston general-gubernatorligi devonxonasi (kanselyariya) arxivining saqlanishi.
20. Turkiston general-gubernatorligi kanselyariyasining diplomatik aloqalarga oid hujjatlar.
21. Turkiston ASSRda arxiv ishining tashkil etilishi.

22. Arxivlarni markazlashtirish. YADAF faoliyati.
23. Turkiston o'lkasida arxivlarida ish yuritish.
24. Turkiston ASSRda arxiv tizimining vujudga kelishi.
25. "RSFSRda arxiv ishini qayta qurish va markazlashtirish haqida"gi dekreti.
26. O'zbekiston SSRda arxiv ishining tashkil etilishi.
27. Arxivlarni markazlashtirish. YADAJ faoliyati.
28. O'zbekiston SSR arxivlarida ish yuritish.
29. Sovet ittifoqi boshqaruvi davrida O'zbekistonda arxiv ishining holati va boshqaruvi.
30. O'rta osiyo xududida qadimgi arxivlarining vujudga kelishi.
31. O'zSSR kino-foto-fonohujjatlar Markaziy arxivi tashkil qilinishi.
32. Ikkinchi jahon urushi (1941-1945) yillarida O'zbekistonda arxiv ishining holati.
33. O'zbekistonda arxivshunos kadrlar tayyorlashning dolzarbligi.
34. Arxiv sohasini rivojlantirishda xalqaro hamkorlikning ahamiyati.
35. 1940-yil yanvar oyida sobiq SSSR Fanlar Akademiyasining O'zbekistondagi filiali ochilishi va uning faoliyati.
36. O'zbekiston SSR tashkil topgan dastlabki yillarda arxiv ishining holati.
37. 1961-1965-yillarda ilmiy tashkilotlar tomonidan hujjatlar to'plamlari arxeografik nashrlar.
38. O'zbekistonda arxiv boshqaruvi. O'zbekiston SSRda arxivlarning markazlashuvi
39. 1986-1990-yillarda arxiv ishlarini tashkil qilishda muhim o'zgarishlar va arxiv muassasalari faoliyati.
40. Ikkinchi jahon urushi davrida arxiv ishining hususiyatlari.
41. "O'zarxiv" agentligi va faoliyati.
42. O'zbekistonda arxiv ishini takomillashtirish borasida qabul qilingan qonunlar.

43. O‘zbekistonda arxiv ishini takomillashtirish borasida qabul qilingan qarorlar.
44. Mustaqil O‘zbekistonda arxiv ishi va ish yuritish tizimining shakllanishi.
45. O‘zbekiston Respublikasi Milliy arxivlari.
46. O O‘zbekiston Respublikasi Milliy arxivida saqlanayotgan fondler.
47. O‘zbekiston Respublikasi kino, surat va ovozli hujjatlar Milliy arxivida saqlanayotgan fondlar.
48. O‘zbekiston Respublikasi Ilmiy-texnikaviy va tibbiyot hujjatlari Milliy arxividagi hujjatlardan foydalanish.
49. Hududiy arxivlarning shakllanishi va rivojlanishi tarixi.
50. Farg‘ona viloyat davlat arxivining tashkil etilishi va faoliyati.

ARXIV ISHI NAZARIYASI VA AMALIYOTI **FANI BO‘YICHA**

1. Arxiv ishi nazariyasi va amaliyoti fanining maqsad hamda vazifalari.
2. Arxiv ishi nazariyasi va amaliyotining tarkibiy qismlari.
3. Hujjatlarni arxivda saqlash uchun aniqlash, tanlash, saqlash, ulardan foydalanishni tashkil etish.
4. Arxiv muassasasi, arxiv hujjati tushunchasini paydo bo‘lishi.
5. Hujjatlarning turlari va ularni arxivlarga topshirish masalasi.
6. Davlat arxivlari.
7. Idoraviy arxivlar.
8. Arxivlarning jamiyat hayotidagi o‘rni.
9. Arxiv huquqi atama va tushuncha sifatida.
10. O‘zbekistonda arxiv ishini boshqarishning huquqiy asoslari.
11. O‘zbekistonda arxiv ishi va uning huquqiy asoslari tarixi.
12. Mustaqil O‘zbekistonda arxiv ishi nazariyasi va amaliyotining huquqiy asoslari.
13. O‘zbekiston Respublikasi Milliy arxiv fondi (MAF) tushunchasi.

14. O‘zR MAFni shakllantirish.
15. O‘zR “Arxivlar to‘g‘risida”gi Qonuni.
16. O‘zR “Arxiv ishi to‘g‘risida”gi Qonuni.
17. “O‘zbekiston Respublikasi Milliy arxiv fondi to‘g‘risida” Nizom.
18. O‘zR MAF tarkibiy bo‘limlari.
19. O‘zR MAFning Davlatga tegishli arxiv fondi tushunchasi va uning hujjatlari.
20. Nodavlat arxiv fondi hujjatlari.
21. Shaxsiy jamg‘arma fondlari hujjatlari.
22. Arxivlarni butlash tartibi va uni amalga oshirish bosqichlari.
23. Butlash manbai tushunchasi.
24. Arxiv jamg‘armalarini butlash va tamoyillari.
25. Hujjatlarni arxivlarda saqlashga tayyorlash va topshirish tartiblari.
26. Hujjatlar qimmatdorligini aniqlashning maqsad va vazifalari.
27. Hujjatlar ekspertizasini amalga oshirishning o‘ziga xos xususiyatlari.
28. “O‘zbekiston Respublikasi Milliy arxiv fondi hujjatlarini Davlat ro‘yxatidan o‘tkazish tartibi”.
29. Hisoblarni unifikatsiyalash.
30. Markazlashgan davlat hisobi.
31. Hisoblarni markazlashtirish.
32. Hisoblar dinamikasi.
33. Hisob ishini aniqligini ta’minlash.
34. O‘zR MAF hujjatlarini davlat hisobiga olishni tashkil etish.
35. Hisob hujjatlarini (ichki va tashqi) yurgizish.
36. Davlat hisobiga olish guvohnomasi va daftari.
37. Arxiv menejmenti asoslari.
38. “O‘zarxiv” agentligining tarkibiy tizilmasi.
39. Markaziy davlat arxivlari va ularning tarkibiy tizilmasi.
40. Boshqaruv tizimining asosiy funksiyalari.

41. Arxiv ishini rejalashtirish.
42. Shaxsiy tarkib bilan ishlash.
43. O‘zbekiston Respublikasi Milliy arxiv fondi hujjatlariga ilmiy-ma’lumotnoma apparati tuzish tamoyillari.
44. Ilmiy-ma’lumotnoma apparati tizimini takomillashtirish masalalari.
45. Katalog tuzish tartiblari.
46. Kataloglar va ularning turlari.
47. Yo‘riqnoma tuzish tartiblari.
48. Ro‘yxat tuzish tartiblari.
49. Ma’lumotnoma tuzish tartiblari.
50. Ko‘rsatkichlar tuzish tartiblari.

RAQAMLI MANBALAR VA ELEKTRON ARXIV ASOSLARI **FANI BO‘YICHA**

1. “World Wide Web” (“Jahon o‘rgimchak to‘ri”)ning vujudga kelish tarixi.
2. Raqamli texnologiyalarning ilm-fan sohasiga kirib kelish va rivojlanishi.
3. Raqamli manbalarning yaratilish tarixi, yutuq va kamchiliklari.
4. Elektron arxivlarning yaratilish tarixi, yutuq va kamchiliklari.
5. Raqamli manbalar haqida tushuncha, ularning shakllanishi va rivojlanishi, boshqa fanlar bilan aloqalari.
6. Elektron arxivlar haqida tushuncha, ularning shakllanishi va rivojlanishi, boshqa fanlar bilan aloqalari.
7. Global tarmoq veb-saytlari qidiruv tizimi orqali manbalarni topish va saralash.
8. O‘zbekiston Respublikasida elektron arxiv (hujjat)larni tashkil etish.
9. O‘zbekiston Respublikasida elektron arxivlarning huquqiy-me‘yoriy bazasi.
10. O‘zbekiston Respublikasida elektron arxivlarda ish yuritish tartiblari.
11. O‘zbekiston Respublikasida arxiv ishini avtomatlashtirish tizimi.
12. O‘zbekiston Respublikasida raqamli (elektron) hujjatlar to‘g‘risidagi huquqiy-me‘yoriy hujjatlar.

13. O‘zbekiston Respublikasi “Elektron raqamli imzo to‘g‘risida”gi Qonuni.
14. O‘zbekiston Respublikasi “Axborotlashtirish to‘g‘risida”gi Qonuni.
15. O‘zbekiston Respublikasida elektron hujjatlarni idoraviy va davlat arxivlariga topshirish tartiblari.
16. O‘zbekiston Respublikasida arxiv hujjatlarini raqamlashtirish tartiblari.
17. O‘zbekiston Respublikasida raqamli (elektron) hujjat va elektron hujjat almashinuvi.
18. O‘zbekiston Respublikasida elektron arxiv hujjatlarini ekspertiza qilish tartib-qoidalari.
19. O‘zbekiston Respublikasida elektron hujjatlarni saqlash va foydalanish tartib-qoidalari.
20. O‘zbekiston Respublikasida elektron arxiv ilmiy-ma’lumotnoma apparati tizimi.
21. O‘zbekistonda elektron arxiv bazasini yaratish tartib-qoidalari.
22. O‘zR Milliy arxivida hujjatlarni raqamlashtirish masalasi.
23. O‘zR KSOH Milliy arxivida hujjatlarni raqamlashtirish masalasi.
24. O‘zR ITTH Milliy arxivida hujjatlarni raqamlashtirish masalasi.
25. Elektron arxivlar tashkil etish borasida jahon tajribasi.
26. Elektron kutubxonalar tashkil etish borasida jahon tajribasi.
27. Dunyoning yirik elektron arxivlari.
28. Dunyoning yirik elektron kutubxonalari.
29. Yevropa davlatlarida elektron arxivlar.
30. Yevropa davlatlarida elektron kutubxonalar.
31. Amerika davlatlarida elektron arxivlar.
32. Amerika davlatlarida elektron kutubxonalar.
33. Osiyoning yirik elektron arxivlari.
34. Osiyoning yirik elektron kutubxonalari.
35. Afrikaning yirik elektron arxivlari.
36. Afrikaning yirik elektron kutubxonalari.

37. Jahonning yirik arxivlari saytlari va ulardan foydalanish.
38. Raqamli manbalar va elektron arxivlar (afzalliklari va kamchiliklari tahlili)
39. Yevropa rivojlangan davlatlari global elektron resurslarini izlab topish va ulardan foydalanish.
40. Amerika rivojlangan davlatlari global elektron resurslarini izlab topish va ulardan foydalanish.
41. Osiyo rivojlangan davlatlari global elektron resurslarini izlab topish va ulardan foydalanish.
42. MDH davlatlari global elektron resurslarini izlab topish va ulardan foydalanish.
43. Global tarmoqlarda Yevropa davlatlari arxivlari haqidagi ma'lumotlar va ularning tahlili.
44. Global tarmoqlarda AQSh va Kanada davlatlari arxivlari haqidagi ma'lumotlar va ularning tahlili.
45. Global tarmoqlarda Lotin Amerikasi davlatlari arxivlari haqidagi ma'lumotlar va ularning tahlili.
46. Global tarmoqlarda Afrika davlatlari arxivlari haqidagi ma'lumotlar va ularning tahlili.
47. Global tarmoqlarda Osiyo davlatlari arxivlari haqidagi ma'lumotlar va ularning tahlili.
48. Global tarmoqlarda MDH davlatlari arxivlari haqidagi ma'lumotlar va ularning tahlili.
49. Global tarmoqlarda Markaziy Osiyo davlatlari arxivlari haqidagi ma'lumotlar va ularning tahlili.
50. Xalqaro Arxivlar Kengashi faoliyatida elektron arxivlar masalasi.

5220300 – Arxivshunoslik ta'lim yo'nalishi
bitiruvchi talabalari uchun mutaxassislik fanlaridan
yakuniy davlat attestatsiya sinovlariga oid o'quv adabiyotlari va elektron
ta'lim resurslari

RO'YXATI

O'ZBEKISTONNING DAVLAT MUASSASALARI TARIXI

BO'YICHA

Asosiy adabiyotlar

1. Азамат Зиё. Ўзбек давлатчилиги тарихи. Т. 2001.
2. Воҳидов III., Холиқова Р. Марказий Осиёдаги давлат бошқарув тарихидан. Т. Янги аср авлоди. 2006.
3. Низомулмулк. Сиёсатнома. Т.: Янги аср авлоди. 2008.
4. Сагдуллаев А. Ўзбекистон давлат ва жамият тараққиёти йўлида. Т.. 2000.
5. Сагдуллаев А., Мавлонов Ў. Ўзбекистонда давлат бошқаруви тарихи. Т. Академия. 2006.
6. Ўзбекистон давлатчилиги тарихи очерклари. Д.А Алимова. Э. Ртвиаладзе. Т. 2001.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимида киришиш тантанали маросимида бағишланган Олий Мажлис палаталарининг кўшма мажлисидаги нутқ. -Т.: Ўзбекистон, 2016.
2. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. -Т.: Ўзбекистон, 2017.
3. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олийжаноб халқимиз билан бирга қурамиз. -Т.: Ўзбекистон, 2017.
4. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик - ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қондаси бўлиши керак. Мамлакатимизни 2016 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг асосий якунлари ва 2017 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар Маҳкамасининг кенгайтирилган мажлисидаги маъруза. -Т.: Ўзбекистон, 2017.
5. Patriek Karam. I.e retour de Tislam dans Tex-empite russe. Editions I`Harmat tan 5-7, rue de FEcole-Polytechnique. Paris. 1996.
6. Абдурахимова Н.А., Рустамова Г.К. Государственное управление в колоннальном Туркестане. - Т.. 1948.
7. Аманова Ф. Бухоро амирлиги иқтисодиётига тарихий назар. Т., 2013.
8. Архипова Т.Г и жр. Административно-командная система управления: проблемы и факты - М.. 1992.

9. Буёндов З. Ануштегин Хоразмшоҳлар давлати (1097-1231) Т.: Ғафур Ғулом. 1998.
10. Ерошкин Н.П. История государственных учреждений дореволюционной России. М., 1997.
11. История народов Узбекистана Авт.коллегия п.р. М.А.Бабаходжаева. Т. 1902-1993.
12. Леонид Левитин, Доналд С. Корлайл. Ислом Каримов - Янги Ўзбекистоннинг Президенти. Т.. 1996.
13. Марк Блок. Апология истории. М.: Наука. 1973.
14. Мирзо Улуғбек "Тўрт улус тарихи". Т.: Чўлпон. 1994.
15. Муҳаммадиёр ибн араб Қатағон "Мусахҳир ал билол". Т: Янги аср авлоди. 2009.
16. Муҳаммаджонов А. Темур ва Темурийлар салтанати. Т. 1996.
17. Мўминова Р. Г. История народов Узбекистана. Т.. 1994
18. Наршахий. Бухоро тарихи. Форсчадан Х.Расулов таржимаси Т.: Камалак,, 1991.
19. Отахўжаев А. Абу Райхон Беруний. Т., 2011.
20. Посилом Б. Улуғбек. Т : Абу матбуот консалт. 2011
21. Соатов Р.Г . Очерки истории Бухары Т. 1998.
22. Содиков Х. Амир Темур салтанатида хавфсизлик хизмати. Т., 2010.
23. Тошев Н. Жалолилдин Мангуберди. Т., 2011
24. Файзиев Т. Мирзо Улуғбек авлодлари. Т., 1994.
25. Шукруллаев Ю. Бухоро амирлигида қўшин ва ҳарбий иш (1756-1920 йиллар). Т., 2008.
26. Қори Ниёзий. Улуғбек ва унинг илмий мероси. Т., 1971
27. Ўзбекистон Республикаси Конституциясини ўрганиш Т., Шарқ. 2002.

Internet saytlari

1. [www. ziyonet.net](http://www.ziyonet.net).
2. [www. hisrory.ru](http://www.hisrory.ru).
3. [http:/ www. google.Uz](http://www.google.Uz).
4. [http: www. Wikipediya](http://www.Wikipediya)

JAHON ARXIVLARI TARIXI

FANI BO‘YICHA

Asosiy adabiyotlar

1. Arxivshunoslik. Darslik. – Toshkent: TURON-IQBOL, 2018. – 352 b.
2. Алимов И. Архившунослик (ўқув қўлланма). – Андижон, 2005. – 104 б.
3. Rashidov O. O‘zbekistonda arxiv ishi tarixi (5320300 – Arxivshunoslik bakalavriyat yo‘nalishi talaballari uchun o‘quv qo‘llanma). – Toshkent. 2019.

4. Чориев Ш.Ш. Архивларнинг умумий тарихи ва ҳозирги замоннинг етакчи архивлари. – Тошкент. 2010.

Zamonaviy xorijiy adabiyotlar

1. Всеобщая история архивов (История и организация архивного дела в странах Европы). Учебник. Часть I. – Москва. 2019. – 379 с.
2. Всеобщая история архивов (История и организация архивного дела в странах Европы). Учебник. Часть II. Москва. 2020.
3. Modern archives in the archive chain.
4. Antonina Brutton. Archive stories. – London, 2005.
5. Durba Ghosh, Jeff Sahadeo, Craig Robertson, Tony Ballantyne. Archive Stories. Facts, Fictions and the Writing of History. – London, 2006.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Автократов В. Н. Общая теория архивоведения. – М., 1973.
2. Автократова М. И., Шепукова Н. М. Об архивах Словакии // Советские архивы. – М., 1973. – №2.
3. Авдиев В.И. Қадимги Шарқ тарихи. 1952.
4. Алексеев В. Судьба дипломатического архива Италии в Второй мировой войны // Новая и новейшая истори. – 1971. – №6.
5. Архивное дело в зарубежных стран. – М., 1963. – Вып. 1.
6. Алексеева Е.В. и др. Архивоведение. – М. : ПрофОбрИздат, 2002. – 272 с.
7. Арслонзода Р. История туркестанской автономии в архивных документах. – Фергана: “Classic”, 2022. – 96 с.
8. Банасюкевич В. Д. Международный конгресс архивов // Отечественные архивы. 1997.– №2.
9. Баскаков Э. Г. Документальные материалы по истории народов СССР в архивах и библиотеках США // История СССР. – 1959. – №2.
10. Баскаков Э. Г., Кривошеин Л. Н. Архивы Федеративной Народной Республики Югославии // Вопросы архивоведения. – 1960. – №5.
11. Белов Г. А. Об участии советских архивистов в работе 3-го Международного Конгресса архивистов // Информационный бюллетень ГАУ при СМ СССР. – 1956. – №3.
12. Белов Г. А. Международной Конгресс архивистов Стокгольме // Ист.
13. Бржовстовская Н. В. Архивное дело в странах Европы и Америки в период капитализма. Т-1-2. – М.: Наука, 1957.
14. Бржовстовская Н. В. Архивы и архивное дело в зарубежных странах. Учебное пособие. – М.: МГИАИ, 1971.
15. Is'hoqov M.M., Alimova R.R. Arxivshunoslik (darslik). – Toshkent: Toshkent davlat sharqshunoslik instituti, 2017. – 184 b.
16. Карапетянц И. В. Экономические архивы Западной Европы и США до начала XX века – М., 1997.

17. Советская историческая энциклопедия. Том 1. Архивы. – М., 1965.
18. Вопросы критики, методологии и теории буржуазное архивоведение. Сборник статей. – М., 1980.
19. Иофе В. Г. Всеобщая история архивов и ведущие архивы современного мира / Методическое пособие для направления бакалавриата “Архивоведение”. – Т., 2009.
20. “Исторический архив”, “Вестник архивиста”, “Отечественные архивы” журналлари.
21. Карапетянц И.В. Научно технические архивы в зарубежных странах. – М., 2002. 1-2 часть.
22. Валберг Х. Электронные документы в архивах (на примере Германии) // Отечественные архивы. – 2004. - №1.
23. Максакова В. А. Архивное дело в первые годы в советской власти. – М., 1959.
24. Малышева С. Ю. Архивоведение (Учебное пособие). – Казань. 2016. – 180с.
25. Маяковский И. Очерки по истории архивного дела. Ч. 1-2. – М., 1960.
26. Чернов А. В. История и организация архивного дела. – М., 1950.

Elektron manbalar

1. Ziyonet
2. e-tarix.uz
3. natlib.uz
4. www.history.ru
5. www.archive.ru
6. www.archive.uz
7. <https://helpiks.org/>
8. <http://Annales.info/other/iidv/2.htm>
9. <https://ru.wikipedia.org/wiki/>
10. <https://www.archives.gov/>

ARXIV ISHI NAZARIYASI VA AMALIYOTI **FANI BO‘YICHA**

Asosiy adabiyotlar

1. Buriyeva X., Nazarov A., Abbasov B. Arxiv ishi nazariyasi va amaliyoti. T.: Шарк, 2021.
2. Алимов И, Эргашев Ф, Бутаев А. Архившунослик. / Ўқув қўлланма – Т.: Шарк, 1997.
3. Алимов И.А. Архившунослик. / Ўқув қўлланма – Андижон: АДУ, 2005.
4. Архившунослик. Ўқув-услубий мажмуа. – “TURON-IQBOL”. Т., 2018.
5. Жумаев У.Х. Ўзбекистонда архив иши тарихи. – Т., 2016.

Qo‘shimcha adabiyotlar:

6. Мирзиёев Ш.М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришиш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги нутқ. – Т.: Ўзбекистон, 2016.
7. Мирзиёев Ш.М. Қонун устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва халқ фаровонлигининг гарови. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси қабул қилинганлигининг 24 йиллигига бағишланган тантанали маросимдаги маъруза. 2016 йил 7 декабрь. /Ш.М. Мирзиёев. – Тошкент: “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 48 б.
8. Мирзиёев Ш.М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан бирга курамиз. – Тошкент: “Ўзбекистон” НМИУ, 2017. – 488 б.
9. Мирзиёев Ш.М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳар бир раҳбар фаолиятининг кундалик қондаси бўлиши керак. Мамлакатимизни 2016 йилда ижтимоий-иқтисодий ривожлантиришнинг асосий якунлари ва 2017 йилга мўлжалланган иқтисодий дастурнинг энг муҳим устувор йўналишларига бағишланган Вазирлар маҳкамасининг кенгайтирилган мажлисидаги маъруза. – Т.: Ўзбекистон, 2017.
10. Бобоқулов Б. Архив иши назарияси ва амалиёти. Ўқув қўлланма. – Т., 2011.
11. Ҳамидова М.С. Архив иши назарияси ва амалиёти. Ўқув-услубий мажмуа. – Т., 2011.
12. Государственные архивы СССР. / Справочник в 2-х частях. – М.: Мысль, 1989. Часть 2.
13. Митяев К.Г. Теория и практика архивного дела. Учебное пособие. – Москва, 1946.
14. Бржестовская Н.В. Архиви и архивное дело в зарубежных странах. Москва 1971.
15. “Ўзбекистон Республикаси Вазирлар Маҳкамаси ҳузуридаги “Бошархив” бошкармаси тўғрисидаги Низом ва республика марказий давлат архивлари тармоғини тасдиқлаш ҳақида”ги ЎзР Президенти ҳузуридаги Вазирлар Маҳкамасининг 1992 йил, 19 июндаги 296-сонли Қарори.
16. “Архивлар тўғрисидаги” ЎзР Қонуни. 1999 йил 15 апрель.
17. “Архив иши бўйича меъёрий ҳужжатларни тасдиқлаш тўғрисида”ги ЎзР Вазирлар Маҳкамасининг 1999 йил, 30 октябрдаги 482-сонли Қарори.
18. “Ўзбекистон Республикаси архив ишини янада такомиллаштириш тўғрисида”ги ЎзР Вазирлар Маҳкамасининг 2004 йил, 3 февралдаги 49-сонли Қарори.
19. “Электрон рақамли имзо тўғрисидаги” ЎзР Қонуни. 2003 йил 11 декабрь.
20. “Ахборотлаштириш” ЎзР Қонуни. 2003 йил 11 декабрь.

21. “Электрон хужжат айланиши тўғрисидаги” ЎзР Қонуни. 2004 йил 29 апрель.
22. “Корея республикаси ҳукуматининг грант маблағларини жалб этган ҳолда Ўз.Р МДАларини реконструкция қилиш ҳамда уларни техник модернизациялаш чора тадбирлари тўғрисида”ги ЎзР Президентининг 2008 йил 21 августдаги ПҚ-949 Қарори.
23. “Ўзбекистон Республикасида архив ишини янада ривожлантиришга доир қўшимча чора-тадбирлар тўғрисида”ги ЎзР Вазирлар Маҳкамасининг 2008 йил 26 августдаги 194-сонли Қарори.
24. “Архив иши тўғрисидаги” ЎзР Қонуни. 2010-йил 15-июнь.
25. “Ўзбекистон Республикасида архив ишини такомиллаштириш тўғрисида” ЎзР Вазирлар Маҳкамасининг 2012 й. 5-апрелдаги 101-сонли Қарори.

Internet saytlari:

1. www.ziyonet.net.
2. www.history.ru.
3. www.arshiv.ru.
4. www.lex.uz.
5. www.nationalarchives.gov.uk
6. www.Sakai.unc.edu
7. www.cours.web.pitt.edu

O‘ZBEKISTONDA ARXIV ISHI TARIXI **FANI BO‘YICHA**

Asosiy adabiyotlar

1. Craig Robertson. History and the Archive, New York. Routlege. 2011
2. Алимов И.А. Архившунослик. / Ўқув қўлланма – Андижон: АДУ, 2005.
3. Исакова М. Иофе В. Архившунослик. Ўқув қўлланма. – Тошкент. Чўлпон, 2007.
4. Мирзобоев А., Алимов И., Вайс М.Л. Архивы Узбекистана: краткий исторический очерк. – Ташкент, 1960.
5. Иофе В. Архивоведение. – Т., 2008.
6. Жумаев У.Х. Ўзбекистонда архив иши тарихи. – Т., 2016.
7. Rashidov O. O‘zbekistonda arxiv ishi tarixi. – Toshkent. 2019.

Qo‘shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O‘zbekiston Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag‘ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo‘shma majlisidagi nutq. – Toshkent. O‘zbekiston, 2016.
2. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustivorligi va inson manfaatlarini ta’minlash – yurt

- taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganligining 24 yilligiga bag‘ishlangan tantanali marosimdagi ma’ruza. 2016 yil 7 dekabr. / Sh.M.Mirziyoyev – Toshkent. “O‘zbekiston”, NMIU, 2017. 48 b.
3. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga quramiz. – Toshkent. “O‘zbekiston”, NMIU. 2017. 488 b.
 4. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. Mamlakatimizning 2016 yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017 yilga mo‘ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustivor yo‘nalishlariga bag‘ishlangan Vazirlar mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma’ruza. – T.; O‘zbekiston. 2017.
 5. Иофе В.Г., Ишанходжаева З.М. Подготовка архивных кадров в Узбекистане. // Отечественные архивы. 2004. - №1. С. 79-80.
 6. Иофе В.Г., Мустафаев З.М. Архивная практика и Национальном университете Узбекистана. // Отечественные архивы. 2005. - №2. – С. 139.
 7. Иофе В.Г. Новое в управление архивным делом Республики Узбекистан. // Отечественные архивы. 2006. - №1. С. 126-128.
 8. Исакова М.С. Архивы – хранилища фактов истории. // Народное слово, 18 апреля
 9. Исакова М.С. Сокровищница ценных источников по истории Узбекистана (к 60-летию ЦГА КФФД РУз). // Общественные науки в Узбекистане. – Ташкент, 2003. №1-2. – С. 82-85.
 10. Тюнев В.А. Архивное наследие стран СНГ: хранение, доступ, использование. // Ж. // Отечественные архивы – М. 1998. - №5. – С. 3-9.
 11. Хожимтеова М. Ўзбекистон Республикаси илмий-техникавий ва тиббиёт хужжатлари МДА – 40 ёшда. // “Ўзбошархив” Ахборотномаси, 2002. - №29. – Б, 52-56.
 12. Хайруллаев М. Ўзбек дипломатияси тарихидан. Тошкент, 2003.
 13. Мунис, Огахий. Фирдавс ул-икбол. Масъул муҳаррир ва туркум муаллифи Ш.Воҳидов. Тошкент: Янги аср авлоди, 2010.
 14. Shohistahon O‘ljayeva “ Amir Temur diplomatiyasi” T: 2018. Toshkent: Akademnashr, 2017. Lyursen Karen Amir Temur saltanati. Toshkent. 2016.
 15. Р.Шамсутдинов. Қатағон қилинган юртдошларни хотирлаб. Т.: “Akademnashr”, 2018.
 16. XIX аср охири – XX аср бошларида Туркистонда тиббиёт ва халқ табobati // Лойиҳа раҳбари, масъул муҳаррир ва нашрга тайёрловчи т.ф.д., профессор С.Б. Шадманова. – Тошкент: “Фан” нашриёти, 2020.
 17. Рахимова М.А. Новейшая история Узбекистана: Учебник / Под ред. д.и.н., проф. Т., 2018 г.
 18. Орлов А.С., Георгиев В.А., Георгиева Н.Г., Сивохина Т.А. Хрестоматия по истории. / ISBN. 978-5-392-17376-1. Т., 2015 г.

18. Амир Темур. Библиография. 1 китоб. / Тузувчилар: Х. Т. Файзиев ва бошқалар. – Тошкент: “Фан”, 2020.
19. M. Turhan Tan. Timur. –Istanbul: Eediveren yayinlari. 2021
20. Aka Ismoil. Temurlular. Istanbul, 2018.
21. Маҳмуд Кошғарий. Девону луғоти – т – турк [Туркий сўзлар девони]. Нашрга тайёрловчи: Қ.Содиқов. –Тошкент: Ғафур Ғулом номидаги нашриёт – матбаа уйи, 2017.
22. Юсуф Хос Ҳожиб. Қутадғу билиг (“Саодатга элтувчи билим”) – Тошкент 2017
23. Асқаров А.А. Ўзбек халқининг келиб чиқиш тарихи. – Тошкент: O‘zbekiston, 2015.
24. “Марказий Осиё тарихи ва археологияси: анъаналар, инновациялар ва истикболлар” халқаро илмий анжуман материаллари. – Тошкент, 2021.
25. Бўриев О. Темурийлар даври ёзма манбаларида Марказий Осиё тарихий географияси. - Тошкент: Мумтоз сўз. 2017.
26. Комилжон Раҳимов. Мовароуннаҳр тасаввуфи тарихи: таълимотининг шаклланиши ва тизимлаштирилиши. (VIII-XI асрлар).Тошкент. Akademnashr. 2020.
27. Buyuk yurt allomalari. – Т.: O‘zbekiston. 2020.
28. Султонов Ў.А. Ўрта Осиёда саййидлар хонадонининг шаклланиши хусусида // Имом Бухорий сабоқлари. – Тошкент, 2018.
29. Султонов Ў. Мусулмон мамлакатлари дипломатикаси. Т.2019.
30. Султонов У.А. Тошкентда вақф мулклари тарихи. Тарихий ҳужжатлар тадқиқи ва талқини (1507-1917). - Т.: Фан. 2021.

Xorijiy adabiyotlar:

1. Antoinette Burton. Archive Stories. Facts, Fictions, and the Writing of History Duke University Press. 2006.
2. С.Е.Bosworth. Les dynasties musulmanes. INALCO. Францияю 1996.
3. Lohn Ridenne A consize history of archivelteory. Minesota (USA). Dili. 2009.
4. Antonina Burton. Archive stories. London, 2005.
5. Kathlen D. Roe, Arranging and Describling Archives and Manuscripts (Chicago: Society of American Archivists, 2005);
6. Arlette Farge. The Allure of tht Archives, with a Foreword by Natalie Zemon Davis (New Haven: Yale University Press, 2013);
7. Menzil Behrnd-Klodt and Christopher Prom, eds, Rigths in the Digital Era (Chicago; Society of American Archivists, 2005);
8. Sybil Schaefer and Janet Bunde, “Module I; Standards for Archival Description”, (EPUB available from Society of American Archivists).
9. James M. O’Toole and Richard J.Cox, Understanding Archives and Manuscripts (Chikago: Society of American Archivists, 2006).

Inernet saytlari:

1. Ziyonet.uz www.ziyonet.net www.lex.uz.
2. Society of American Archivists (<http://www.archivists.org>);
3. ARMA International (<http://www.arma.org>);
4. Natonal Association of Government Archives and Records Administrators (<http://www.nagara.org>)
5. National Council on Public History (<http://www.ncph.org>);
6. Mid-Atlantic Regional Archives Conference (<http://www.marac.org>);
7. Archivists Round Table of Metropolitan New York (<http://www.nycarchivists.org>);
8. [www. hisrory.ru](http://www.hisrory.ru).
9. [http:/ www. google.Uz](http://www.google.Uz).
10. [http: www. Wikipediya](http://www.Wikipediya)

ARXIV ISHI NAZARIYASI VA AMALIYOTI **FANI BO‘YICHA**

Asosiy adabiyotlar

1. Craig Robertson. History and the Archive, New York. Routlege. 2011
2. Алимов И.А. Архившунослик. / Ўқув қўлланма – Андижон: АДУ, 2005.
3. Исакова М. Иофе В. Архившунослик. Ўқув қўлланма. – Тошкент. Чўлпон, 2007.
4. Мирзобоев А., Алимов И., Вайс М.Л. Архивы Узбекистана: краткий исторический очерк. – Ташкент, 1960.
5. Иофе В. Архивоведение. – Т., 2008.
6. Жумаев У.Х. Ўзбекистонда архив иши тарихи. – Т., 2016.
7. Rashidov O. O‘zbekistonda arxiv ishi tarixi. – Toshkent. 2019.
8. G‘ulomov S. Menejmrnt asoslari – Toshkent. 2004.
9. Arxivshunoslik (Tarix yo‘nalishi talabalari uchun darslik) – Toshkent. 2018.
10. Buriyeva X.A., Nazarov A.Yo., Abbasov B.B. Arxiv ishi nazariyasi va amaliyoti – Toshkent. 2020.

Qo‘shimcha adabiyotlar

1. Mirziyoyev Sh.M. Erkin va farovon, demokratik O‘zbekiston davlatini birgalikda barpo etamiz. O‘zbekiston Prezidenti lavozimiga kirishish tantanali marosimiga bag‘ishlangan Oliy Majlis palatalarining qo‘shma majlisidagi nutq. – Toshkent. O‘zbekiston, 2016.
2. Mirziyoyev Sh.M. Qonun ustivorligi va inson manfaatlarini ta‘minlash – yurt taraqqiyoti va xalq farovonligining garovi. O‘zbekiston Respublikasi Konstitutsiyasi qabul qilinganligining 24 yilligiga bag‘ishlangan tantanali marosimdagi ma‘ruza. 2016-yil 7-dekabr. / Sh.M.Mirziyoyev – Toshkent. “O‘zbekiston”, NMIU, 2017. 48 b.
3. Mirziyoyev Sh.M. Buyuk kelajagimizni mard va olijanob xalqimiz bilan birga

quramiz. – Toshkent. “O‘zbekiston”, NMIU. 2017. 488 b.

4. Mirziyoyev Sh.M. Tanqidiy tahlil, qat’iy tartib-intizom va shaxsiy javobgarlik – har bir rahbar faoliyatining kundalik qoidasi bo‘lishi kerak. Mamlakatimizning 2016 yilda ijtimoiy-iqtisodiy rivojlantirishning asosiy yakunlari va 2017 yilga mo‘ljallangan iqtisodiy dasturning eng muhim ustivor yo‘nalishlariga bag‘ishlangan Vazirlar mahkamasining kengaytirilgan majlisidagi ma’ruza. – T.; O‘zbekiston. 2017.
5. Иофе В.Г., Ишанходжаева З.М. Подготовка архивных кадров в Узбекистане. // Отечественные архивы. 2004. - №1. С. 79-80.
6. Иофе В.Г., Мустафаев З.М. Архивная практика и Национальном университете Узбекистана. // Отечественные архивы. 2005. - №2. – С. 139.
7. Иофе В.Г. Новое в управление архивным делом Республики Узбекистан. // Отечественные архивы. 2006. - №1. С. 126-128.
8. Исакова М.С. Архивы – хранилища фактов истории. // Народное слово, 18 апреля
9. Исакова М.С. Сокровищница ценных источников по истории Узбекистана (к 60-летию ЦГА КФФД РУз). // Общественные науки в Узбекистане. – Ташкент, 2003. №1-2. – С. 82-85.
10. Тюнев В.А. Архивное наследие стран СНГ: хранение, доступ, использование. // Ж. // Отечественные архивы – М. 1998. - №5. – С. 3-9.
11. Ҳожимтеова М. Ўзбекистон Республикаси илмий-техникавий ва тиббиёт ҳужжатлари МДА – 40 ёшда. // “Ўзбошархив” Ахборотномаси, 2002. - №29. – Б, 52-56.
12. Хайруллаев М. Ўзбек дипломатияси тарихидан. Тошкент, 2003.
13. Мунис, Огахий. Фирдавс ул-икбол. Масъул муҳаррир ва туркум муаллифи Ш.Воҳидов. Тошкент: Янги аср авлоди, 2010.
14. Shohistahon O‘ljayeva “Amir Temur diplomatiyasi” T: 2018. Toshkent: Akademnashr, 2017. Lyursen Karen Amir Temur saltanati. Toshkent. 2016.
15. Р.Шамсутдинов. Қатағон қилинган юртдошларни хотирлаб. Т.: “Akademnashr”, 2018.
16. XIX аср охири – XX аср бошларида Туркистонда тиббиёт ва халқ табobati // Лойиҳа раҳбари, масъул муҳаррир ва нашрга тайёрловчи т.ф.д., профессор С.Б. Шадманова. – Тошкент: “Фан” нашриёти, 2020.
17. Рахимова М.А. Новейшая история Узбекистана: Учебник / Под ред. д.и.н., проф. Т., 2018 г.
18. Орлов А.С., Георгиев В.А., Георгиева Н.Г., Сивохина Т.А. Хрестоматия по истории. / ISBN. 978-5-392-17376-1. Т., 2015 г.
19. Амир Темур. Библиография. 1 китоб. / Тузувчилар: Х. Т. Файзиев ва бошқалар. – Тошкент: “Фан”, 2020.
20. М. Turhan Tan. Timur. –Istanbul: Eediveren yayinlari. 2021
21. Маҳмуд Кошғарий. Девону луғоти – т – турк [Туркий сўзлар девони]. Нашрга тайёрловчи: Қ.Содиқов. –Тошкент: Ғафур Ғулом номидаги нашриёт – матбаа уйи, 2017.

22. Юсуф Хос Ҳожиб. Қутадғу билиг (“Саодатга элтувчи билим”) – Тошкент 2017
23. Асқаров А.А. Ўзбек халқининг келиб чиқиш тарихи. – Тошкент: O‘zbekiston, 2015.
24. “Марказий Осиё тарихи ва археологияси: анъаналар, инновациялар ва истикболлар” халқаро илмий анжуман материаллари. – Тошкент, 2021.
25. Бўриев О. Темурийлар даври ёзма манбаларида Марказий Осиё тарихий географияси. - Тошкент: Мумтоз сўз. 2017.
26. Комилжон Раҳимов. Мовароуннаҳр тасаввуфи тарихи: таълимотининг шаклланиши ва тизимлаштирилиши. (VIII-XI асрлар). Тошкент. Akademnashr. 2020.
27. Buyuk yurt allomalari. – Т.: O‘zbekiston. 2020.
28. Султонов Ў.А. Ўрта Осиёда саййидлар хонадонининг шаклланиши хусусида // Имом Бухорий сабоқлари. – Тошкент, 2018.
29. Султонов Ў. Мусулмон мамлакатлари дипломатикаси. Т.2019.
30. Султонов У.А. Тошкентда вақф мулклари тарихи. Тарихий ҳужжатлар тадқиқи ва талқини (1507-1917). - Т.: Фан. 2021.

Xorijiy adabiyotlar:

1. Antoinette Burton. Archive Stories. Facts, Fictions, and the Writing of History Duke University Press. 2006.
2. С.Е. Bosworth. Les dynasties musulmanes. INALCO. Францияю 1996.
3. Lohn Ridenne A consize history of archivelteory. Minesota (USA). Dili. 2009.
4. Antonina Burton. Archive stories. London, 2005.
5. Kathlen D. Roe, Arranging and Describling Archives and Manuscripts (Chicago: Society of American Archivists, 2005);
6. Arlette Farge. The Allure of tht Archives, with a Foreword by Natalie Zemon Davis (New Haven: Yale University Press, 2013);
7. Menzil Behrnd-Klodt and Christopher Prom, eds, Rigths in the Digital Era (Chicago; Society of American Archivists, 2005);
8. Sybil Schaefer and Janet Bunde, “Module I; Standards for Archival Description”, (EPUB available from Society of American Archivists).
9. James M. O’Toole and Richard J.Cox, Understanding Archives and Manuscripts (Chikago: Society of American Archivists, 2006).

Inernet saytlari:

1. Ziyonet.uz www.ziyonet.net www.lex.uz.
2. Society of American Archivists (<http://www.archivists.org>);
3. ARMA Inernational (<http://www.arma.org>);
4. Natonal Association of Government Archives and Records Administrators (<http://www.nagara.org>)
5. National Council on Public History (<http://www.ncph.org>);
6. Mid-Atlantic Regional Archives Conference (<http://www.marac.org>);

7. Archivists Round Table of Metropolitan New York (<http://www.nycarchivists.org>);
8. [www. hisrory.ru](http://www.hisrory.ru).
9. [http:/ www. google.Uz](http://www.google.Uz).
10. [http: www. Wikipediya](http://www.Wikipediya)

RAQAMLI MANBALAR VA ELEKTRON ARXIV ASOSLARI **FANI BO‘YICHA**

Normativ-huquqiy hujjatlar

1. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Oliy ta’lim tizimini yanada rivojlantirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 2017-yil 20-apreldagi PQ-2909-sonli Qarori.
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Qadimiy yozma manbalarni saqlash, tadqiq va targ‘ib qilish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 2017-yil 24-maydagi PQ-2995-sonli Qarori.
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasi huzurida O‘zbekistonga oid xorijdagi madaniy boyliklarni tadqiq etish markazini tashkil etish to‘g‘risida”gi 2017-yil 20-iyundagi PQ-3074-sonli Qarori.
4. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “O‘zbekiston Respublikasi Fanlar akademiyasi huzurida O‘zbekistonning eng yangi tarixi bo‘yicha Jamoatchilik kengashi faoliyatini tashkil etish to‘g‘risida”gi 2017-yil 30-iyundagi PQ-3105-sonli Qarori.
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining “Moddiy madaniy meros obyektlarini muhofaza qilish sohasidagi faoliyatni tubdan takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi 2018-yil 19-dekabrdaqi PQ-4068-sonli Qarori.
6. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 27-maydagi “O‘zbekiston Respublikasida korrupsiyaga qarshi kurashish tizimini yanada takomillashtirish chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PF-5729-son Farmoni.
7. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 17-iyundagi “2019-2023 yillarda Mirzo Ulug‘bek nomidagi O‘zbekiston Milliy universitetida talab yuqori bo‘lgan malakali kadrlar tayyorlash tizimini tubdan takomillashtirish va ilmiy salohiyatini rivojlantiri chora-tadbirlari to‘g‘risida”gi PQ-4358-sonli Qarori.
8. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 27-avgustdagi “Oliy ta’lim muassasalari rahbar va pedagog kadrlarining uzluksiz malakasini oshirish tizimini joriy etish to‘g‘risida”gi PF-5789-sonli Farmoni.
9. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-oktabrdagi “O‘zbekiston Respublikasi oliy ta’lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish konsepsiyasini tasdiqlash to‘g‘risida”gi PF-5847-sonli Farmoni.
10. O‘zbekiston Respublikasi Vazirlar Mahkamasining 2019-yil 21-sentabrdagi “Arxeologik tadqiqotlarni tubdan takomillashtirish to‘g‘risida”gi 792-sonli Qarori.

Asosiy va qo'shimcha adabiyotlar hamda axborot manbalari:

1. Каримов И.М., Турғунов Н.А. Информацион технологиялар асослари. Ўқув қўлланма. – Тошкент. ИИВ Академияси. 2011.
2. Мўминов Ҳ. Рақамли тарих. Дарслик (Олий ўқув юртлари тарих йўналиши талабалари учун). – Тошкент: Nurafshon Business. 2022.
3. Ахборот-коммуникация технологиялари изохли луғати. – Тошкент: БМТТДнинг Ўзбекистондаги ваколатхонаси, 2010.
4. Алексеева Е. В., Афанасьева Л. П., Бурова Е. М. Архивоведения. – М., 2002.
5. Всеобщая история архивов (История и организация архивного дела в странах Европы). Учебник. Часть I. Москва. 2019.
6. Чориев Ш.Ш. Архивларнинг умумий тарихи ва ҳозирги замоннинг етакчи архивлари. – Тошкент, 2010.
7. Modern archives in the archive chain.
8. International archives.
9. Antonina Brutton. Archive stories. – London, 2005.
10. Durba Ghosh, Jeff Sahadeo, Craig Robertson, Tony Ballantyne. Archive Stories. Facts, Fictions and the Writing of History. – London, 2006.

Qo'shimcha adabiyotlar:

11. Мирзиёев Ш. М. Эркин ва фаровон, демократик Ўзбекистон давлатини биргаликда барпо этамиз. – Тошкент: Ўзбекистон, 2016.
12. Мирзиёев Ш. М. Қонуни устуворлиги ва инсон манфаатларини таъминлаш – юрт тараққиёти ва фаровонлиги гарови. – Тошкент: Ўзбекистон, 2017.
13. Мирзиёев Ш. М. Буюк келажакимизни мард ва олижаноб халқимиз билан курашимиз. – Тошкент, 2017.
14. Мирзиёев Ш. М. Танқидий таҳлил, қатъий тартиб-интизом ва шахсий жавобгарлик – ҳарбий раҳбар фаолиятининг кундалик қондаси бўлиши керак. – Тошкент, 2017.
15. Автократов В. Н. Общая теория архивоведения. – М., 1973.
16. Автократова М. И., Шепукова Н. М. Об архивах Словакии // Советские архивы. – М., 1973. – №2.
17. Алексеев В. Судьба дипломатического архива Италии в Второй мировой войны // Новая и новейшая истори. – 1971. – №6.
18. Архивное дело в зарубежных стран. – М., 1963. – Вып. 1.
19. Банасюкевич В. Д. Международный конгресс архивов // Отечественные архивы. 1997.– №2.
20. Белов Г. А. Международной Конгресс архивистов Стокгольме // Ист.
21. Карапетянц И. В. Экономические архивы Западной Европы и США до начала XX века – М., 1997.
22. Вопросы критики, методологии и теории буржуазное архивоведение. Сборник статей. – М., 1980.

23. Иофе В. Г. Всеобщая история архивов и ведущие архивы современного мира / Методическое пособие для направления бакалавриата “Архивоведение”. – Т., 2009.
24. “Исторический архив”, “Вестник архивиста”, “Отечественные архивы” журналлари.
25. Карапетянц И.В. Научно технические архивы в зарубежных странах. – М., 2002. 1-2 часть.
26. Валберг Х. Электронные документы в архивах (на примере Германии) // Отечественные архивы. – 2004. - №1.

Internet saytlari:

1. www.ziynet.net
2. www.history.ru
3. www.archive.ru
4. www.archive.uz
5. https://www.norma.uz/qonunchilikda_yangi/raqamli_uzbekiston-2030_strategiyasi_qabul_qilindi
6. <https://yuz.uz/news/arxiv-tizimini-raqamlashtirish-davr-talabi>
7. <http://niservis.narod.ru/dars/9.htm>
8. <https://cyberleninka.ru/article/n/tsifrovye-dokumenty-arhivnogo-fonda-problemy-i-metody-obespecheniya-dolgosrochnoy-chitaemosti>
9. <https://elar.urfu.ru/bitstream/10995/88475/1/dais-2020-20-18.pdf>
10. https://www.eos.ru/upload/analitica/Delo_12-03_02.pdf
11. https://www.tsutmb.ru/nauka/internet-konferencii/2021/akt_problemy_inform_i_document_obespech_upr/5/Panova.pdf
12. <https://www.gramota.net/materials/3/2014/9-1/5.html>

BAHOLASH MEZONI

**5220300 – Arxivshunoslik ta’lim yo‘nalishi bo‘yicha fanlararo yakuniy davlat
attestatsiyasini yozma ish shaklida o‘tkazish**

TARTIBI VA BAHOLASH MEZONI

Bitiruvchi kurslarda Umumkasbiy fanlar (2.00) qatoriga kiruvchi O‘zbekistonda davlat muassasalari tarixi (2.01), Jahon arxivlari tarixi (2.03), O‘zbekistonda arxiv ishi tarixi (2.04) hamda Arxiv ishi nazariyasi va amaliyoti” (2.05), shuningdek, Ixtisoslik fanlari (3.00) hisoblanuvchi Raqamli manbalar va elektron arxiv asoslari (3.01) fanlaridan Davlat attestatsiyasi ko‘p variantli yozma ish shaklida o‘tkazilganda har bir variant 5 ta savoldan iborat bo‘ladi. Bunda, variantning har bir savoli uchun javob 20 ballik, umumiy natija 100 ballik mezonda baholanadi va yakunda 5 baholik shkalaga konvertatsiya qilinadi.

Davlat attestatsiyasida har bir yozma javoblar quyidagi mezon asosida baholanadi:

Fanlardan reytinglarni aniqlashda, baholash mezoni quyidagi tartibda amalga oshiriladi:

sinov bilet asosida “yozma ish” usulida o‘tkaziladi;

har bir biletga 5 (beshta) tadan savol kiritiladi;

har bir bilet Davlat standartlari bo‘yicha umumkasbiy va ixtisoslik fanlarini asosiy tushunchalaridan tashkil topadi;

biletga kiritilgan umumkasbiy va ixtisoslik fanlari uchun ajratilgan savollarning barchasiga 5 ballik tizim asosida amalga oshiriladi.

Har bir savol bo‘yicha talabalarning bilimlarini baholash mezonlari umumkasbiy va ixtisoslik fanlari sinovlari variantlarning har bir savol uchun javob 20 ball bilan baholanadi.

- berilgan savolga to‘g‘ri va to‘liq javob yozilsa, savolning mazmuni, mohiyati to‘g‘ri va izchil yoritilsa, shuningdek, ijodiy yondashilsa, javobda mantiqiy yaxlitlikka erishilsa o‘zlashtirish ko‘rsatkichi **18 - 20 ball** oralig‘ida baholanadi;
- berilgan savolga to‘g‘ri javob yozilsa, savolning mazmuni to‘liq yoritilgan bo‘lsa, o‘zlashtirish ko‘rsatkichi **14 - 17,9 ball** oralig‘ida baholanadi;
- berilgan savolga og‘zaki javob noto‘g‘ri yoki yuzaki yozilgan bo‘lsa, biroq berilgan savolning mazmuni to‘liq yoritilmagan bo‘lsa, o‘zlashtirish ko‘rsatkichi **12-13,9 ball** oralig‘ida baholanadi;
- berilgan savolga javob noto‘g‘ri yoki yuzaki javob berilsa, qo‘yilgan masalaning mohiyati mazmuni ochib berilmasa, unda o‘zlashtirish ko‘rsatkichi 0 - 10,9 ball oralig‘ida baholanadi. (18-20 ball - a‘lo, 14-17,9 ball - yaxshi, 12-13,9 ball - qoniqarli, 0-11,9 ball - qoniqarsiz).

5220300 – Arxivshunoslik

yo‘nalishi talabalariga mutaxassislik fanlaridan Davlat attestatsiyasi test sinovi shaklida o‘tkazish tartibi va baholash mezonlari

Umumkasbiy fanlar (2.00) qatoriga kiruvchi O‘zbekistonda davlat muassasalari tarixi (2.01), Jahon arxivlari tarixi (2.03), O‘zbekistonda arxiv ishi tarixi (2.04) hamda Arxiv ishi nazariyasi va amaliyoti (2.05), shuningdek, Ixtisoslik fanlari (3.00) hisoblanuvchi Raqamli manbalar va elektron arxiv asoslari (3.01) fanlaridan Davlat attestatsiyasi ko‘p variantli test sinovi shaklida o‘tkazilsa har bir variant 100 ta yoki 50 ta test savollaridan iborat bo‘ladi. Test sinovini baholash 5 ballik tizim asosida amalga oshiriladi.

Baholash usullari	Test topshiriqlari, yozma ish, tahlil uchun misollar, taqdimotlar
Baholash mezonlari	5 (a‘lo) – fanga oid nazariy va uslubiy tushunchalarni to‘la o‘zlashtira olish; – fanga oid ko‘rsatkichlarni tahlil qilishda ijodiy fikrlay olish; – o‘rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish; – o‘rganilayotgan jarayonga ta‘sir etuvchi omillarni aniqlash va ularga to‘la baho berish; – tahlil natijalari asosida vaziyatga to‘g‘ri va xolisona baho berish; – o‘rganilayotgan jarayonlarni analitik jadvallar orqali tahlil etish va tegishli qarorlar qabul qilish. 4 (yaxshi)

	– o‘rganilayotgan jarayonlar haqida mustaqil mushohada yuritish; – tahlil natijalarini to‘g‘ri aks ettira olish; – o‘rganilayotgan jarayonga ta’sir etuvchi omillarni aniqlash va ularga to‘la baho berish; – o‘rganilayotgan jarayonlarni jadvallar orqali tahlil etish va tegishli qarorlar qabul qilish.
	3 (qoniqarli) – o‘rganilayotgan jarayonga ta’sir etuvchi omillarni aniqlash va ularga to‘la baho berish; – o‘rganilayotgan jarayonlarni analitik jadvallar orqali tahlil etish. – qaror qabul qilish haqida umumiy biliga ega bo‘lish
	2 (qoniqarsiz) – o‘tilgan fanning nazariy va uslubiy asoslarini bilmaslik; o‘tilayotgan fan qonuniyatlarini o‘zlashtirishmaslikni bilmaslik

Umumkasbiy va ixtisoslik fanlaridan Davlat attestatsiyasi bo‘yicha umumiy o‘zlashtirish ko‘rsatkichi 2 dan 5 balgacha baholanadi (5 baho – a‘lo, 4 baho – yaxshi, 3 baho – qoniqarli, 2 baho – qoniqarsiz) yoki baholash 5 baholik shkaladan 100 ballik shkalaga o‘tkaziladi.

Baholashni 5 baholik shkaladan 100 ballik shkalaga o‘tkazish jadvali

5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala	5 baholik shkala	100 ballik shkala
5,00 — 4,96	100	4,30 — 4,26	86	3,60 — 3,56	72
4,95 — 4,91	99	4,25 — 4,21	85	3,55 — 3,51	71
4,90 — 4,86	98	4,20 — 4,16	84	3,50 — 3,46	70
4,85 — 4,81	97	4,15 — 4,11	83	3,45 — 3,41	69
4,80 — 4,76	96	4,10 — 4,06	82	3,40 — 3,36	68
4,75 — 4,71	95	4,05 — 4,01	81	3,35 — 3,31	67
4,70 — 4,66	94	4,00 — 3,96	80	3,30 — 3,26	66
4,65 — 4,61	93	3,95 — 3,91	79	3,25 — 3,21	65
4,60 — 4,56	92	3,90 — 3,86	78	3,20 — 3,16	64
4,55 — 4,51	91	3,85 — 3,81	77	3,15 — 3,11	63
4,50 — 4,46	90	3,80 — 3,76	76	3,10 — 3,06	62

4,45 — 4,41	89		3,75 — 3,71	75		3,05 — 3,01	61
4,40 — 4,36	88		3,70 — 3,66	74		3,00	60
4,35 — 4,31	87		3,65 — 3,61	73		3,0 dan kam	60 dan kam

ESLATMA: Yakuniy davlat attestatsiya jarayonida qo‘yilgan bahodan norozi bo‘lgan bitiruvchilar yakuniy davlat attestatsiyasi ballari e‘lon qilingan kundan e‘tiboran uch kun muddat ichida appelyatsiya komissiyasiga murojaat qilishga haqli. Yakuniy davlat attestatsiya komissiyasi va talaba o‘rtasida baholash ballari bo‘yicha yuzaga kelishi mumkin bo‘lgan muammolar maxsus appelyatsiya komissiyasi tomonidan ko‘rib chiqiladi hamda DAK raisi bilan kelishilgan holda xulosa qilinadi.